Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» ОРГАН ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОГО ОБКОМА КПСС, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОЙ АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ШИНАРА, 27 февраль, 1979 шу. • № 25 (8909). • Мах 2 кепиг.

СИХЕИ ДИКЕИ ХЬАЛЪЕ ГIИШЛОШ

ИттлагIча пятилетка дикагIча шера план хьалха кхоачашъяра, СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш хулача денна сийленца накъабахира доккхий декхараш тIайийцад Нохч-ГIалгIай республикерча гIишлойхоша. Уж толамца кхоачашдара шерра социалистически яхь йоаржаьча дукхача гIишлошъеча организацеша динача къахьегама толамашца жоп ду КПСС XXV съезден кунна тIехьарча КПСС ЦК Пленумийн исторически решенешта. Иштачарех я Нохч-ГIалгIай гIишлошъеча управлене коллектив. БIубенна дIадоладаьд цо пятилетка дикагIа шу. ГенподрядагIа гIишлой-монтажни балхаш дара январь бетта план тIехкхоачашъяьй управлене гIишлойхоша, хIаьта шоай низаца гIишлой балхаш дара паччахьалкхен план 103 процент кхоачаш а еш, планал совгIа цар чаккдаьхад 72 эзар сома маьха гIишлой балхаш. Соахна январь бетта даьрел кхьа процент дукхагIа балхаш даьд укх шера цу юкъа.

Пхи шера алан В. И. Ленин ваь 110 шу дузача денга кхоачашъяра шерра яхь йоаржаьча итташ эзараш болча гIишлойхоша, бIаьш йолча бригадаша, участкаша шоай деррига низаш, торонаш оарцагIъьхьай хьалхашка латта декхараш толамца кхоачашди тIехкхоачашди дара. Царех дукхахчар хьетамца вIаштIехьбаьккхаб къахьегами социалистически яхьи, нерда торонашк кхоачамаш тахка а тохкаш шоай балха юкъейхуль, социалистически яхье кулгаделга цIенхаьтта тоадаьд. Керда техники технологи, бригадни подрядагIа къахьегача гIишлойхой дикагIйола опыт шерра шоай балха юкъейхуль. Кулгашца деча хьалча балхашта механизаци а еш, гIишлошъеча техниках, механизмех, балха ханах бизза пайда ийбу, къахьегамен производственни дисциплина талхоерашца, брак ерашца дIехаштта къовсам лоаттабу дукхача гIишлошъеча организацеша.

Иштта шоай къахьегам вIаштIехьбаьнача республикерча цхьайолча гIишлошъеча организацеша паччахьалкхен плани тIайийца социалистически декхараши дикка тIехкхоачаш а деш дIадоладаьд пятилетка дикагIа шу. Царна юкъе хьалхалаттачарех я Нохч-ГIалгIай гIишлошъеча управленеа чуйоагIача СМУ-6 коллектив. Шай низаца гIишлой балхаш дара январь бетта план 146 процент кхоачаш а еш, планал совгIа чаккдаьхад цо 74 эзар сома мах бола гIишлой балхаш. Соахна январь бетта даьрел 42 процент дукхагIа гIишлой-монтажни балхаш даьд укх шера цу юкъа. Иштта дика толамаш доахаш дIадоладаьд пятилетка дикагIа шу СМУ-7, «Грознефтехимремстрой», «Чечингсельстрой» трестий кхача гIишлошъеча организацей коллективаша.

Башха-дика къахьегама толамаш а доахаш СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш хулача цIейна республикера цхьайола гIишлошъю организацеш сийленца накъайолхаш яле а, итташ йолча гIишлошъеча организацей коллективаша чIоагIа во болх беш дIадоладаьд пятилетка дикагIа шу. Царех я шай низаца гIишлой балхаш дара январь бетта план 60 процент мара кхоачаш ца яьча Нохч-ГIалгIай гIишлошъеча управлене домостроительни комбината, 29 процент паччахьалкхен декхар тIадисача СМУ-3, 81—86 процент мара январь бетта план кхоачаш ца яьча СпецСМУ, «Жилгражданстрой» треста, паччахьалкхен план 37 процент мара кхоачаш ца яьча «Чечингсельстрой» треста ПМК-1066, кхы цхьайолча гIишлошъеча организацей коллективаш. ДIахо йодача хана ла а мегаргдоацаш дукхача гIишлошъеча организацеша иштта эсала болх барах республикерча гIишлойхоша январь бетта план кхоачаш ца ярал совгIа, соахка январь бетта даьрел ши процент кIезигагIа балхаш дир укх шера.

Социалистически яхье хьалха латтача республикерча цхьайолча гIишлошъеча организацеша къаьтта хьаькъех паччахьалкхен плани тIайийца социалистически декхараши толамца кхоачашдара мел эша торонаш, кхоачамаш, хьалаш хIара коллективе долаш хилар. Цхьайолча подрядни гIишлошъеча организацей кулгалхоша, общественни организацеша бехказа бала цхьаькха тайпа бахьан доацаш во дIадоладаьд пятилетка дикагIа шу. Къахьегами социалистически яхь эсала вIаштIехьъяьккхай, гIишлош сихагIа, дикагIа, дIадодар кIезигагIа долаш хьалъяра тIадерзадаьдац шоай деррига низаш, шоай хьоккамаш тоадара йола торонаш кхоачамаш лехац. ХIанз мара дIадоладенадац шу, из чаккдала гьна да кхача уйлаща къахьегилга цIендаь дIа а даькха, паччахьалкхен плани тIайийца декхараши толамца кхоачаш тIехкхоачаш дара беррига гIишлойхой оарцагIбаха беза хIара гIишлошъеча организацей кулгалхоша. ТIадиса паччахьалкхен декхараш ма-могга сихагIа тIера дIадахара шин сменагIа биззача низаца болх байта беза гIишлойхошка, шерра юкъейхулъа еза индустриальни методаш. ГIишлойхоша укх шера тIайийца декхараш мишта кхоачашду хьожаш хеддаза тIахьожаш лоаттабе беза хIара гIишлошъеча организацие кулгалхоша, общественни организацеша.

Дукха ха йисанц СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш хула цIей хьатIакхача. ХIара гIишлошъеча коллективе сийлен декхар да укх бетта план толамца кхоачашъярал совгIа, дIабахача бетта тIадиса декхараш тIера дIадаккхаре хоржамаш хулача денна къахьегама совгIат кийчдар. ГIишлош хьалъяра хьахийцача капитальни вложенех, гIишлошъеча техниках, механизмех, балха ханах бизза пайда эцийтара оарцагIбаха беза беррига гIишлойхой.

Нохч-ГIалгIай республике 180 совгIа коллектив а бригадии подрядагIа къа а хьегаш дог гIоадоаха къахьегама толамаш доахаш. Царех я хIанзалехьа пятилетка заданих дикко тIехкхоачашъяьль йола Ш. Хадиев, А.-Г. Цечоев керте латтача, пятилетка диъ шера план тIехкхоачашъяьль йола А. Чижаевас, М. Астахова кулгалдеча бригадий, кхычар коллективаш. Цар дикагIйола опыт шерра йоаржае еза ерригача гIишлош хьалъеча организацешка.

ГIишлон балхаш тIехьаттетташ дола кхоачамбоацараш гуча а доахаш, уж цIендаь дIадахаре тIегIертта къовсам лоаттабе декхарийла я партийни организацеш, халкъа тIахьожаха группаш, хIара бригада, участка кулгалхой. Паччахьалкхен план кхоачашъяра бола бехктохкам айбе беза мугIарча гIишлойхочунгара кулгалхошка кхаччалца.

ХIара участке, бригаде беча балхага хьежжа координационни системагIа алапи тергдолаш гIулакх вIаштIехьдаккха деза. Айхха бувзамаш хила деза гIишлойхоштен заказчикаштен юкъе, цIенхаштта тоаде деза материальни IалашIо елта, гIишлойхой къахьегама хьалаш. Къахьегамен финансови ресурсаш дIа-юха а хьежаеш нускоэи гIишлош йисте ца йоалаш ютиага сакка дола гIулакхаш кийсдалийта йиш яц.

Субботника кийчо еш

50 ЭЗАР СОМА МАЬХА

ЧIоагIа раьза хиина тIайийцар ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» завода болхлоша укх шера 21 апреле В. И. Ленин ваь 109 шу дузача цIей сийна Ерригсоюзни коммунистически субботник дара москвичаша дIайолаь инициатива. Ленински коммунистически субботнике даькъа доацаш хургва заводера цаIи-ахи эзар гаргга саг. царех 500 болхло къахьегама вахте а латташ продукци кийчъеш хургва. Вожаш предприяте коа, гонахьарча моттигашка лостам беш, кIир тохаш, гаьнаш дIайоIаш хургба.

Хадданза социалистически яхье хьалха латтача автоматчика Муталиев Мартазиьас, сборщикий бригада бригадира Султыгова Насапхана, инженера Богатырева Золотхана, кхычар завода беррига болхлой тIахьийхар Ерригсоюзни коммунистически субботник хула ди кьипареча къахьегамца белгалдаккхара. Кхыча деношка 50 эзар сома маьха продукци арахецача цу дийнахьа 55 эзар сома мах бола продукци арахеца дош денмад завода коллективо.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

ТIЕХДИКА КЪАХЬЕГА ЛАЬРХIАД

В. И. Ленин ваь 109 шу диларa сийна 21 апреле хургдола субботник чакхдаккхара Москверча хьалхалаттача предприятей инициатива дег тIара хьал а лаьца, кийчо еш ба Надтеречни района «Надтеречный» совхоза къахьегамхой.

Цу дийнахьа ерригача производствени участкашка дергдолча балхашта планаш уттаеш, субботнике къахьегача хана эзаргбола гIирс, гаьнаш, кхыдар IалашдеIш ба уж хIанз.

Масала, шурей ферма хьайбаш лелайраша лаьрхIад субботник хургдолча дийнахьа ферма хов цIен а деш нерда гаьнаш дIайогIа, контора хьалхашка эзаш дIаде, помещенешта нерда кIираш тоха.

Механизатораш лаьтта кIалара коксий кIотаргаш хьамукъайоахаш, бIаьсти юв культураш дIаюаш, дIайийнарашта цу хана де деза Iунал деш къахьегаш хургба. Уж деррига балхаш кходаьча доагораца чакхдаха лаьрхIад.

Субботнике даькъа лоацаш хургва 420 гаргга саг. Балхаш де лерхI эзар сома маьха. Из деррига ахча пятилетка фонде дIачудала лаьрхIад.

Х. МАГОМЕТОВ.

РЕЙД. БIАЬСТИ ХЬЕЖАРГЬЯЦ

Чакхбоалаш латт февраль, Iана тIехьара бутт. Дукха ха йисаяц кхашмара бIаьстан балхаш дIадоладала. «БIаьстан дено шера кхоаб» яхаш да халкъа кица.

«1979-ча шера кхашкарча бIаьстан балхашта кийчо ярен уж дIадахьаран кхы тIа к до дезарех» болча КПСС ЦК-н СССР Министрий Советен соцам тIа белгалдаьккхад деррига боахамашка машинно-тракторни пари бIаьстанга кийчъелга кхашкара балхаш дIадоладалалехьа кIира хьалкагIа чакдахка, машинаш дикагIа тоаяра къаьстте терио тIаьхийта еэилта. МагIалбикерча боахамий коллективаша тIайийца социалистически декхараш да трактораши бIаьстан балхашта эша ерригa техникен 23-гIа февраль тIехкоачаш кийчъяь яха аьнна.

Мишта лел бIаьстанга кийчо яра гIулакхаш цу районе? Укх деношка цу дешага хьожаш хилар «Сердало» газета рейдови бригада.

Гурахьен укх Iайи планах районерча совхозашка тоае езаш яр 190 трактор. Тхо хьожаш хиннача дийнахьа 30 совгIа трактор хIанзчул тIехьагIа тоае езаш яр. царех дукхаяраш капитально а тоеш. ТIехьаюзвача юртбоахама машинех 60—90 процент яраш тоаль яьнай.

БIаьстанна техника кийчъяра гIулакх белггала дикагIа лел «Ингушский» совхозе. Графиках 29 трактор тоае езаш хиннача тоаль яьккхай 27 трактор. Юхейисараш тоаеш мастерскешка латт. Мел эша кийчо яь мехотрядашка латт сеялкаш, нохараш, культивватораш, макхаш. Белгалдаккха деза «Ингушский» совхозе техника тоаяра эша кхоачам дикагIа хилар а: комсаш лелаю керда совхозаш вIашагIйохкалехьа боккхача боахамга хиина мастерскеш, кхыдола гIирсаш цу совхозага дисад.

Цу хьалашка диллача, кхыча боахамашта юкъе иштта яьттув болашагIа я «Кавказ» совхоз а. Цунга йисай хьалха колхоза хиша дика мастерскеш, кхьйола гIишлош. Цхьабакъда, бIаьстанга техника кийчъяра гIулакхаш укхаза эсалагIа лел. Кхоачашъяьяц дIадахача шера IV квартале трактораш тоаяра план: планах 14 трактор тоае езача 6 мара тоаьяц. Укх шера дикагIа лел гIулакхаш: хьалхарча квартале 24 трактор тоае езача, тоаль яьнай 22. ХIаьта а, дIаяьнача квартале йисараш а йолаш, боахаме хIанзчул тIехьагIа тоае езаш я 10 трактор. Кхашка арабовла ха хьатIакхачалехьа уж тоаль яха лаьрхIа ба совхоза механизатораши болхлойи.

ДукхагIа даькъе кийча я укхаза тIахьалоза инвентарь. Масала, начальник М. Зимченко волча шолагIча мехотряде кийча я сеялкаш, культиватораш, макхаш. Цхьабакъда, хIанзчул тIехьагIа тоае езаш цхьа сеялкен яхо яхи да отряде.

ЦIенхаштара кхачамбоацараш да укхаза дIаоттаь техника лоаттаеча. Чаркашта кIираш техаяц, сеялкаш тIара эIаараш ги Iотуyxa хьамта трубкаши хьальхаяц.

БIаьстанга техника кийчъяра балхаш къаьстта хала хьалашка дIадахьа дезаш ба М. Горьке цIерагIча, «Малгобекский», ГI. Ахриева цIерагIча совхозашкара механизатораш. Iай шийлача хана ара юкъе тоае езаш хинлаб уж техника. Совхозаш вIашагIъехна кхоалагIа — дикагIа шу долаецехьа, техника тоаяра эша мастерскеш, бригадашка из лоаттае моттигаш хьалъе вIаштIехьдаьнидац цига.

Цу хьалашка диллача турпазал гойташ болх баьб аьлча я М. Горьке, ГI. Ахриева цIерагIча совхозий механизатораша укх Iай техника кийчъеш. Масала, ГI. Ахриева цIерагIча совхозе тоае езаш яр 11 трактор. Царех нйс тоаль яьккхай. Иштта кийча я цхьайттнех нйс сеялка, цхьайттнех итт культивватор, ялнех йиъ сцепка. тоадае дашшал макхаш, нйснех пхи нох. Сихонца техника бIаьстанга кийчъеш ба Н. З. Халина кулгалдеча мехотрядера механизатораш.

Планах 29 трактор тоае езача 23 трактор тоаьлй М. Горьке цIерагIча совхоза М. Мартазанова кулгалдеча мехотряда коллективо а. Юхейиса тракторашм инвентарм тоаль йоаккхаш ба отрядера механизатораш хIанз.

Белггала ледаргIа латт бIаьстанга техника кийчъелга «Малгобекский» совхозе. Планах 32 трактор тоае еза, таханалца 16 мара тоаьяц укхаза. Нийсса ахаш хIанзчул тIехьагIа тоае езаш я. Уж Iалаьмате дукха я совхозе йоацача торонашка хьежача. Юртбоахама инвентарь кийчъелга дикагIа лел совхозе. Тхо укхаза хиннача дийнахьа кийча яр 16 сеялка, 14 нох, 4 сцепка, 21 культиватор.

Цхьаьца дола кхоачамбоацараш даде а, дукха дикагIа латт бIаьстанга техника кийчъяра гIулакх «Советский», «Луч» яхача совхозашка. Кхоачаьшъю траКтораш тоаяра графикаш, хIаьта дукхагIйола юртбоахама инвентарь тоаль яьнай.

«Советский» совхозе тахановзаь яхар сакка йистебоалаш ба трактораши тоаль. Планах итт трактор тоае езаш хиннача нйс трактор тоаль баьннаб укхаза хIанзалехьа.

Соахкарчул дикагIа яла бIаьстанга кийчо яра балхаш «Алханчуртский» совхозе. Совхоза керттерча инженера Цечоев Лаьчас яхачох тоае езаш хиннача 34 тракторах 32 тоаль баьннаб. Керттерча даькъе кийча я тIехьаюза инвентарь а.

Цхьабакъда, мехотрядашка тхо дахача гучадаьлар цIенхаштара кхоачамбоацараш. Масала, Арчаков Хьажмурд начальник волча шолагIча мехотряде дискаш а ги Iотуyxa трубкаш а йоацаш яр цхьа сеялка. уж ца тоьаш яр кхы шиъ. Хьаккlеш дIаюча ялх сеялкаш кхаьнис тIа мараш ядар, тоьаш ядар сепкаш а. Начальник М. Дарсигов волча цхьоалагIча мехотряде тоадаь дьяннад яхаш латтача похарех цхьадараш хьоамагIалаш хувца а корпусаш чIоагIъе а езаш дар.

Районе аха дезача лаьттаех ахаяел дукхагIдараш «Алханчуртский» совхозага кхоач. 1600 гектар кхаш да укхаза укх бIаьсти аха дезаш, царех 1300 гектар йоккхача Ачалкхерча отделене а йолаш. Цудухьа къаьстта боккха лоерхIам болаш да трактораша шин сменах болх бергболаш гIулакх вIаштIехьдоаккхилга. Цхьабакъда, отделене цхьан сменах болх бе а механизатораш бац. Цудухьа кийча латтача итт тракторах кхоь мара ядар оахам деш.

108 механизатор тоьац районе лерттIа тракторий болх вIаштIехьбаккхара. Бакъдар аьлча, 194 саг хIанз денаш-м ва совхозашка хьайийлача курсашка. Уж май бетта мара дийша балац. ХIаьта трактораша шин сменах болх белга эггара дукхагIа хIанз, бIаьстан юкхье эц.

ЛоархIамегIа дарех цаI да ханнахьа дIаде фу кийчдар. Из къаьга белгалдаьккхад КПСС ЦК-н СССР Министрий Советен соцам тIа. Iалаьмате эсала латт совхозашка фу Iалашдара а, къаьстта долаш дар дIадувча боарамга дIакхоачадара а гIулакхаш. Таханалца цхьанкха а боахам бац районе дIаде йиш йолча боарамга дIакхоачадаь бIаьсти дIаюзча культурай фу долаш. Къаьстта во латт из гIулакх М. Горьке, ГI. Ахриева, «Советский», «Луч» яхача совхозашка.

ЦIаккха ца хиннача тайпара эсала лел укх Iай кхашка кхо дилара болх. Планах 75000 тонн кхо дIадахьа дезаш социалистически декхар долча тахханалца дIадихьар 15000 тонн мара дац, е лаьрхIачох пхелагIа дакъа. Из а кертерча даькъе шин совхозе да — 9000 тонн «Ингушский», 4500 тонн «Алханчуртский».

Гурахье дийнача ялаташта подкормка елга кIезига дикагIа лел: 12200 гектарах 9150-не тIа минеральни удобренеш тайсай. Цхьабакъда, геттара во лаьтт из болх а «Малгобекский» ГI. Ахриева цIерагIча совхозашка. Ара, маьчьашка, моттала Iо а кхайса дада укхаза аммиачни селитра чуйола кьхата галеш. ДукхагIдараш деха да, лаьтта ула селитра. Ла йиш йолаш хIанз дац дукха мах а бенна хьоена минеральни удобренеш иштта эхьа йовелга.

Война гуча тайпара, шортта да хIанзчул тIехьагIа бIаьстанга кийчбалара МагIалбика совхозашка де дезар. ХIаьта ха дукха йисаяц, бIаьсти хьежаргьяц уж йистебаларга.

Д. МИРОНОВ, халкъа тIахьожама МагIалбика городской комитета председатель, М. ХАМХОЕВ, «Ингушский» совхоза юртбоахама машинашта вола механик, Н. ПРИТОМОВА, районерча фуна инспекце начальник, А. ХАРСИЕВ, «Сердало» газета собкорр.

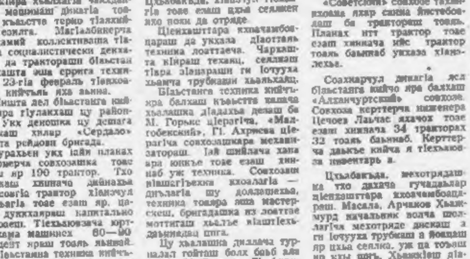

ЧЕЛЯБИНСКИ ОБЛАСТЬ. В. И. Ленина цIерагIча Магнитогорски металлургически комбинате пийнка хьалхара аргIа болх бе йолалийтачул тIехьагIа денз 250 миллион тонн чон лоаладаьд.

СУРТА ТIА: комбината металлургий культура Дворецe сий деш безбу доменщикаш.

Б. КЛИПИННИЦЕРА сурт.

ТАСС фотохроника.

КОТБАЬННАРАЩТА — ЦIЕ БАЙРАКХ

1978 шера Российски Федераце юртийн поселкайн Советаша делальча Ерригроссийски социалистически яхье котъяьннарг а лаьрхIа Гудермесски района Суворов-Юртовски юрта Совета хьоьжаьй РСФСР-и ВЦСПС-ен кара кара тела ЦIе байракх ахчан совгIати.

НИКЪ БЕШ ДА «СОЮЗ-32» ЯХА КОСМИЧЕСКИ КЕМА

ТАСС хоам

Космически лелсале тахкаре программица хьажна 1979 шера 25 феврале московски ха 14 сахьатe 54 минуте хьалха Советски Союзе сигала дахийтад «Союз-32» яха космически кема.

Космически кема лелхаш я кема командир подполковник Ляхов Владимир Афанасьевичи бортинженер СССР летчик-космонавт Рюмин Валерий Викторовичи воале экипаж.

«Союз-32» яхача кема никъ бара программа тIа лаьрхIа да «Салют-6» яхача станцех дIахоттабалуга.

Станце космически никъ бу цаIи ахи шу гаргга ха хилацца дукхадезна кема экипаж кхы а хьаьнца езаргья лехнача режиме болх бей станце системашки аппаратурен дIахоттаргйолаш йий.

Нокъостий Ляховеи Рюминеи могашал дика я.

«Союз-32» яхача космически кема бортовой системаш лерттIа болх беш я.

Никъ бара программа кхоачашъе йолалехьий экипаж.

Подполковник ЛЯХОВ Владимир Афанасьевич

«Союз-32» яхача кема командир Ляхов Владимир Афанасьевич ваьв 1941 шера 20 июле Ворошиловградски областа Антрацит яхача городе.

1964 шера летчикий Харьковски лакхехьара тIема авиационни училища яьккхачул тIехьагIа гIулакх деш хиннав тIема-фен низашка. ГIулакхе хиннача хан-юкъа нарарзаьй массехк тайпа самолеташ. 1300 сахьатал дукхагIа сигала никъ баьб. «ЦхьоалагIча класса тIема летчик» «КхоалагIча класса летчикинструктор» яхе квалификаци йолаш ва.

В. А. Ляхов 1963 шера денз Советски Союза Коммунистически парте член ва.

1967 шера Владимир Афанасьевич дIайийцар космонавтий отряде. Космически полеташ е кийчо яра йизза курс чаккхьаьккхай. 1975 шера «Союз» яхача космически кема тIеи «Салют» яхача орбитальни станце тIеи экипажа командир волаш никъ бара юкъарчал доацаш кийчо еча группала юкъевихьав.

1975 шера балха тIа воллашехьа а космонавташ кийчбеча Центре В. А. Ляхова яьккхай Ю. А. Гагарина цIерагIа йола тIема-фен академи.

РЮМИН Валерий Викторович

«Союз-32» яхача космически кема бортинженер, СССР летчик-космонавт Валерий Викторович Рюмин ваьв 1939 шера 16 августа Амура тIарча Комсомольске.

1961 шера Советски Эскара мугIарашка гIулакх даь ваьнначул тIехьагIа, Московски хьунтехнически институте деша ваххв В. В. Рюмин. Институт йистеьнккхачул тIехьагIа конструкторски бюро болх баьб Валерий Викторовича, цига космически техника керда образецаш кийчъечен тохкачен дакъа а лоацаш, цо хьаьхехкад ше технически грамотни инициативни инженер хилар.

В. В. Рюмин — 1972 шера денз Советски Союза Коммунистически парте член.

Валерий Викторович космонавтий отряде дIайийцар 1973 шера. «Союз» яхача космически кемашцеи «Салют» яхача орбитальни станцейцеи наькъа ахара еча кийчо йизза курс чаккхьаькха ва.

В. В. Рюмина хьинаре даькъа лаьцад лехкаш долча космически кемайн орбитальни станцейн наькъашта лостам телача.

Шийттара хьалхара космически никъ 1977 шера октябре «Союз-25» яхача кема бортинженер волаш баьб Валерий Викторовича.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМЕ

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо аргIанара заседани чаккхъяьннай. Цига дийцар Грозненски районе иттадагIа хоржача СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш дара еча кийчон леламах лаьца доштI. Цу хьакъехьа доклад йир халкъа депутатий Грозненски районни Совета исполкома председатела Т. Д. Албакова.

Заседание белгалдаьккхар, районе хоржамий кампани чIоагIа политически къахьегамен хьинар айденнача, КПСС XXV съезда, КПСС ЦК ноябрьски (1978 ш.) Пленума решенеш кхоачашъяр духьа, пятилетка дикагIа шера планаши социалистически декхараши хьалхал хьалха кхоачашдара шерра къовсам боаржабаьча хьале чакхйоаккхаш хилар.

Массава цхьан датара волаш дег тIара къоабалдаьи тIайийцар къахьегамхоша СССР беррига хоржархошка, гражданашка КПСС ЦК даь Кхайкарал. Къахьегама коллективаша хоржамаш деча денна яха ма-йоаггIара накъалхара производстве дегIаухилга алсамдоах.

Района халкъа депутатий Советаша, культпросветучрежденеша, агитколлективаша бахача нахи юкъе шерра массово-политически болх боаржабаьб. КПСС ЦК хоржархошка даь Кхайкарал, советски хоржамий система, депутаталла бола кандидаташ дIабовзийт.

Дика вIаштIехьъяхая торжествении хьален чакхъяьннай депутаталла харжа кандидаташ белгалбоахаши хьалхлоацаши йола хоржамашта хьалхара собранеш, хоржамашта хьалхара окружной совещанеш, СССР Лакхехьарча Совета депутаталла болча кандидатшица хиина вIашагIкхетараш.

Цунца цхьана Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо района халкъа депутатий Совета терхам тIаззар СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш дара еча кийчон балха тIа хIанз а кхоачамбоацараш хилара, уж дIадаханза дарг ца хилара.

Президиумо декхарийла йир Грозненски районни а юртий а Советаш хоржамашта кийчо елген уж чакхдоахилген лакхача организационни политически боарамел СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш дарах долча Законо дIа ма-деххарен Iалашде. Харжархой спискашка юхахьожачен кхаж тоссачен хана болх мишта вIаштIехьбаккха беза дIахотташ хоадамбалаш инструктирование е йоагIа хоржамий комиссешта.

Кхаж тоссаргбола помещенеш ханнахьа кийчъяра, къайлагIа кхаж тассара наха мел эша хьалаш хьадара кхы тIа а де эшараш динза даргдац.

Культурно-сердалон учрежденеша беш бола массово-кхетама болх шерблга Iалашде деза, къаьстта къонача харжархошта юкъе беш бар. Хоржамий кампани йолча хана тийннача накъашта, хIаьта иштта къахьегамхой замечанештен предложенештен учети обобщени елта вIаштIехьдаккха деза. Гражданий жалобаш, заявленеш ший ханнахьа хьоастаелга Iалешдикха даргдац. Торгъвале, общественни кхачан, бахача наха коммунальни, бытовой, медицински гIулакх деча предприятей болх тоабара кхы тIа а де эшар де деза.

Районни а юртий а Советий исполкомашта шоай заседанешка хоржамаш дара хоржамий участкаш, хIаьта иштта тайп-тайпара службеши организацеши мишта кийчъенай хьожилга могадаьд.

Къахьегамхошта юкъе беш бола беррига организаторски массово-кхетамен болх тIаберзабе беза КПСС XXV съезда, КПСС ЦК июльски ноябрьски (1978 ш.) Пленумий решенеш, пятилетка дикагIча шера планаши декхараши хаьна хьалха кхоачашдара.

Президиума заседане иштта дийцар «Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета массазарча комиссеша тийна рекомендацеш кхоачашъяра республика министерствашa, управленешa, ведомствашa, халкъа депутатий районни городскойи советий исполкомаша беча балхах» лаьца доаш.

Президиумо дIадийхар республика министерствай, управленей, ведомствай кулгалхошкара, халкъа депутатий районни городскойи Советий исполкомашкара республика Лакхехьарча Совета массазарча комиссеша тела рекомендацеши предложенеши ший ханнахьа юкъецилга, уж кхоачашъяра хьаьдда дола гIулакхаш уттаделген чакхдоахилген, цу хьакъехьа даьчох лаьца отталча хана йоагI-йоагIача массазарча комиссешка хоамаш делга.

Хоржамашта накъадолхаш

ХАРЖАРХОЩЦА АЙХХА БУВЗАМ ХИЛЧА

Город Грозне йиълагIча микрорайоне ялхан йолча Саидова К. Д., шоаш чубахача цIагIарча подвалашка бийсаш йоахаш малаш-б ца хов нах е ба, хIьата цар харцахьарча вахара никъ бехказа а баргбац яхаш, массехаза хиннай шоай № 10 йолча домоуправлене. Хьахетарах, цун болхлоша сиха оарцагI а бьнна де доагIар дацы даларе шоай йолцача «фусеме» дикан, менги, истол оттадаь иштта паргIата хьувзаргбацар цIенах къаьстта леларашъ.

ТIанкха нхы а гаьнагIара кулгалхой болча яха ше мукъа йоацандаь дIахкха шоашта юкерча № 40-40-40 йолча участкови комиссе агитпунктe яха дагадехар дуина. Университета общежите йолча цу агитпунктерча цхьан журнала тIара дийшар аз цу гIулакхах лаьца. Ший дог доахийта хиннецаре, укх деношка агитатораш шоайцига нийсбенна бецаре, цу тайпара гIулакхаш къоастадела шоашта дIатIайидецый чаккдоахаш агитпункт хилар дIахеза дацаре нахя тIакхухьаргдацар цхьаволча сата агитпункто декхаращца доагIаш дий. аьнна, хетадуш дола гIулакхаш.

Харжархоша дIадехараш тIаздеча журнала тIа цу тайпара йоаноаш кIезига дац, хIьата царна юкъера дукхагIдараш бытови гIулакхашца дувзаденна а да.

«СССР Лаьхехьарча Советe хоржамаш дарах» долча Закона тIа дIаладь да хоржамаш деча юкъа харжархоша дIадахараш кхоачашдара пачхьалкхени общественни органаш, кулгалхой хьем ца беш де мел доагIар дииза барг ца хилар.

ТIоахха харжархой предложенеш кхоачашъяре фу даьд укхаза? Царех цхьанна теркал да еш йита яц, хIьата кхоачашъе йиш яр сиха чакх а яьннхай.

Масала, Кирова проспекте гIа, 49/51 цIагIа, 36 кварпре яхача Клыкова Лидия Ивановнас дIадийхар шоай цIен ремонт ялга. Из пхелагIча этажа тIа ях, хIьата тхов но тиллар бахьан доладаш ладар чуух.

Из доги гIеттар укхаза харжархошта хьалхашка къамаьл деш Грозненски горисполкома организационни отдела заведующи Сабиров Йовкъап Адамович хиннача хана а. ШоллагIча дийнахьа горисполкоме дIа а йийха цун кулгалхоща вIашагIкхийттар нов. Клыкова. Цига ший бала дIалодабир цо. ХIана бокъолгахьа а даьнна, къовстадеш да из гIулакх.

Ийъе микрорайонашка бахача наха дукха хаттараш уттаду шоаш бахача кинотеатраш, кхыйола культурни учреждениеш ца хиларах лаьца. Цу даькъе нов. Сабирова хоам бир, укх ханалца города советски боахама органий низ керттерча даькъе нах чубаха цIеноаш хьадара тIаберзабаь хиннилга, хIьата хIана дIахорча шин шера социально-культурни объекташ хьалъергйолаш я. Укх деношка хьалъяь йоалаш я цига нхы а цаI берий беш, хьалде болабешаб керда дохкха кинотеатр. Укх шера болх бе йоалургъя йиъагIча микрорайоне хьалъеш хинна 6100 точка йола автоматически телефонни станци.

Харжархоша телача предложенешца кхьметтел укх тайпара ираш а нийслу. Иштта, харжархочо Магомадова Хадишата ше боаьонца нь йола ха юхаоттаелга дIадехаш заналени яхьяй. Из гIулакх а къонстадела хьадийхад городской Загсагара.

Харжархой хоржамий участие, агитпункто хьа а ухаш, тийнна Iац ук предложенеш. Царех тоъал духаяраш къегуляьй нах бахача беседаш яра дIаухача агитатораша. Цу деррига тешал ду агитколлективаца, хоржамий участка комиссеца харжархой бувзам чIоагIа хилара.

Цхьа бахьан доацаш дацар со цига хиннача дийнахьа укхаза агитпункте вена милице майор, Ленински РОВД начальника заместитель Мишкичев Георгий Федорович хилар а. Из харжархоех нхета вар дувзадешие дар вай юххьанца хьодаь харжархочо К. Д. Саидовас ойдаь хиинар санна дола дешаш укхаза хьаIайна хилара.

Нов. Мишкичева дийцар гулбеннараштa района милице органаш, общественносто зуламхоита духьала лоаттабеча къовсамах, уж хьахилара бахьанех. Къаьстта белгалдаьккхар, халкъа дружинай, комсомольски оперативни штабий, правопорядка опорни пунктий болх тоабе безаш хилар. Цу даькъе дукха де йиш йолаш ба студенташ, цхьабакьда, цар новкъостал хIанзалца хьа хайра холуш дац тхо, аьлар цо.

Из бакъхилар гуш дар цига къамаьл даьча университета нхоалагIча курса студента Джансбек Iаьлас дийцар а. Цо белгалдаьккхар, ВЛКСМ Ленински райкомо комсомольски оперативаш отрядаш вIашагIйоалаерa совгIа цар болх вIаштIехьбаккхара деш хайра хIана ца хилар. Тхона кхьметтел удостовереш а хьателац, йоахар студента.

Цул тIехьагIа шоашвара харжархоша дукхагIа дIадехача гIулакхий хьакъехьа жопаш дала дийцар нов. Мишкичевгара укхазарча агитпункта заведующе Тангиев Аюпа ИсмаIала. Цо хьоадир микрорайоне бахача наха милице берий цIеноя дукхагIа хьадела дIадехаш хилар. Цу деша жоп луш Мишкичева белгалдаьккхар, хIана милице чурча гIулакхий отделаща нхенза берий гIулакхашта йола инспекцеш вIашагIъехиа хилар, хIьата милице берий цIеноя общественни хьисапе болх бе дизьа хилар. Цу тайпара берий цIа леладелга шоашта дIатIазца йиш йолаш ба студенташ, хIьата из шоашта лоиш хилар цар райисполкома дIахайтача бекъахьа а да, аьлар цо.

Цу тайпара пайдане вIашагIхьстараш хоржамашта хьалхара кампани дIайоалошача хана деш кIезига хиннадац укхазарча агитпунктe. Иштта, харжархоша, студенташта хьалхашка къамаьл деш хиннав Нохч-ГIалгIай пачхьалкхен университета ректор, республика Лаьхехьарча Совета депутат Павлов Михаил Павлович. Цо дийцар укхал хьалха дIадаха хоржамаш хиннечул тIехьагIо республика экономика а культура а дегIаухача хиннача аргалонех, цар дIахорча перспективаех, халкъа боахам дегIабоалабеча шоай Iалнахоша юкъенхухьача даькъах. Цо хоам бир микрорайоне химико-биологически факультета лаьрхIа керда корпус, гонахьа керда гаьний зона хьаергхилара.

Агитпункта коллективо шерра пайда эц тайп-тайпарча болха формаех. Къонача харжархоша безаме хеташ дакъа лаьцар «Безамах, сагояр-ахарахи дезалахи» яхача университета доцента Тихненко Евгений Ивановича оттаьча сайрене.

Каст-каста хиннай укхаза «СССР Конституци дуненгIа эгара демократичнегIа яр», «Социалистически буржуазни демократех» санна йолча темех йола лекцеш, беседаш.

Уж мероприятеш вIаштIехьйоахача а харжархоща массеои санна индивидуальни болх беча а де мел эшар деш я 27 сагах латта цар агитколлектив. ХIьата царна юкъе а белгтала болх беш ба агитатораш Сайханов Мусса, Кодзоева Занда, Ресавани Гамлет, Парова Света, Сопильняк Дмитрий, Шуминов Александр, кхыбараш. Шоашта тIачIоагIъяьча участкашка бахача нахаца царех хIаране массехаза беседаш яьй, харжархой хьаштий йоикхо яре мел эшар дIьд.

Дукха дувца йиш яр агитпункт тIера а чура хоза лостам болаш вIаштIехьъяккхарах, цигарча стендех, плакатех, диаграммех, массе тайпарча хоржамашта хетадаьча а кхыча а политически литературах.

— Каст-каста хул агитпункте университета парткома членаш, факультетий партбюрой секретараш, — яхаш дувц агитпункта заведующе, математически Iилмай кандидата, вокхагIволча преподавателa Тангиев Аюпа ИсмаIала.

— Эттара хьалха хоржамашта хетабаь болх дIаболабьча хана цхьабола агитатораш ладарло ен бар. Цар доги факультетий партбюрошка дувца оттадайтар оаха. Цул тIехьагIа даииха цхьанка гIалат доацаш, хац-хандахьа хьа е ухаш, шоай декхараш дизза кхоачашде баьлар уж а. ХIьата каст-каста агитаторий отчеташка ладийгIад.

ХIанз тIехьара кийчо ен ба укхаза. Списокаш оттаьбаьнна6, харжархошта приглашенеш дIаккхуьх.

С. МАЙСИГОВ.

ЛЕРТТIА КИЙЧДЕННАД

СССР Лаьхехьарча Советe депутатазa харжа оттабаь шоай кандидаташ бокза, царца вIашагIнийтта хиннаб Назрановски района къахьегамхой. Уж ба М. С. Дзармотов — «Электроинструмент» завода токарь, Арсамаков Альмид — город МагIалбикера бурундеттачуи гIоича, Н. Н. Пудиов — СССР яйгачен кхачани промышленностям бытовой приборапттеи йолча машиностроене министр. Митингашка, собранешка укх шера 4 марта хулача хоржамашка кхаж тасса шоаш раьза хилар дIахайтад Назрановски района беррига къахьегамхоша.

Иштта массане а цу лоархIамеча гIулакха диза дакъа лацара бахьан лархIа деза депутат халкъа яннал хиларца, шоай хьаштаи кхоачашдергнилярах уж дог тыйца хилярца. ХIанз хоржамий кампани йолча деношка хоржамашкара хоржамашъ поамо баьна бааза итогаш еш ва хIара болхло, коллектив, район.

Диъ шера эксплуатаце дIаденнад 27 эзар квадратни метр хула ках чубаха 11 цIа, 10 школа, 620 моттиг йола 2 общежити, 600 моттиг йола культура Дворец, производственни 3 объект, берий бешамаш, торгови центр, кхыраш. Нагахьа санна хьалха дIадахача шерашка бераша школашка 3 сменах дешаш хиннадале, хIанз цхьан е шин сменах деш.

Боикха болх баьб нах бахача моттигашка газн светте чуюлаш — 13,5 километр хинен 9,4 километр газан трубаш ехкай. ХIанз кхьлъеш я мел эшаршча кийчъяь 250 моттиг йола, дийнахьа 600 сиг тIаэцаргйола больница-комплекс город Назране. 120 моттиг йола интернат Джайрах яхача юрта.

Деррига дувза велча дукха ха ецаргьяр. ДIабIа р а х ь е ж ж а ш е тоалуш латт тха юрташ, индустриальни район. Парте XXV съезда, КПСС ЦК ноябрьски (1978 ш.) Пленума решенеш кхоачашъеш де безаращца нийсдича лоадама хIамаш дац даьраш. КарагIдьнинарашца лоархIам бол ва Iеш оаза беча балхага хьежжа а диста мегаргда тха толамаш.

Хьалха дIалхача хала хиннача пятилетках яхьаккха я хиннанц иштта толамца дIайолаль беркате. Парте XXV съезда, цул тIехьагIа хиннача Пленумий, парте Нохч-ГIалгIай обкома решенеш кхоачашъяре шерра социалистически яхь а йоаржаяль «ТIехьабутсараш боацаш бе болх» яхача дивизагIа болх а беш нттлагIча пятилетка кхаь шера плана кхоачашъяра хоадам болла толамаш даьхад тха района къахьегамхоша. Пларал совгIа ехнай 3 миллион сома маьха продукци, диттагIча шера план толамца кхоачашъяра лерттIа кечам баьб. Промышленносте хинна да Iеш гIишлошьеча, транспорте, торговле, бувзаме да иштта гIулакхаш. ХIара шерра 5 коллективо пачхьалкхен планаш кхоачашъеш ха 1975 шерал хьалхарча хаацa лаьрхIача боикка толам ба из.

Дега доикха дика хетар хулащ да СССР Лаьхехьарча Советe депутатазa харжа оттаваь кандидат Дзармотов Мусса болх беш йола ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» завода коллектив социалистически яхье хьалха латташ хилар.

Промышленносте, транспорте, бувзаме 1978 шера план кхоачашъярах производства эффективности балха дикали лаьхъярах республике шоллагIа моттиг дIаккхайр. Сийлен грамота олар. Республикански Сийлен Ухта тIа дIаяздир Назрановски район. ХIанз массехах ди мара дисадац СССР Лаьхехьарча Совето хоржамаш хула дя хьатIаккхача. Болабаь дукха ха яле а дукха хIана бувзабенна бе безаш дукха болх ба тха.

Цу гIулакха лаьрхIа хоржамий участкай, агитпунктай болх тохнаш, хоржамий участкай комиссей председателашцеи секретарашцеи беседаш еш, кхаж тассара бола урнаш кийчъяьйнй, дежурства график оттаьйий, телефонаш болх беш йий, харжархой спискашка шоалагIа хьежабий, кхаж тассара залаш, кабинаш мишта кийчъяьй хьожаш хилар тхо. ЙоагIача бесса я кийчо.

А. ДЖАНДИГОВ,
Назрановски райисполкома председателa заместитель.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАХХЕХЬАРЧА СОВЕТА МАССАЗАРЧА КОМИССЕШКА

Укх шера 19 феврале хилар Нохч-ГIалгIай АССР Лаьхехьарча Совета халкъа образованена, культура, спорта йолча комиссе аргIанара заседани.

Министерствий викалаша: просвещение (нов. Н. М. Самойлов), культура (нов. Т. М. Ахматханова), «Чеченингушвино» производственно-совхозни объединене (нов. Д. М. Хаматханов), Пачхьалкхен планови комиссес (нов. К. В. Брыксин) халкъа образовани культурaн даькъе Нохч-ГIалгIай АССР яхазлагIа херкача Лаьхехьарча Совета депутаташка харжархоша даь наказаш кхоачашдарах даьча хоамашка ладийгIар депутаташа.

Наказаш кхоачашдара даьча хоамашка, депутаташа даьча къамаьлашка белгалдаьххача тайпара республика халкъа образованеца дувзадена 54 наказ даьд харжархоша. Керттерча даькъе керда школаш хьалъяра, капитальни ремонт яра, школаш педагогически кадрашца, дешара кабинеташ хилиаве яргйоацача оборудованешца Iалашъяра де дезаращца дувзаденна дар уж.

ТIеххьара хоржамаш хиннечул тIехьагIа дIаяхача хана кхоачашдаьд 32 наказ. Уж кхоачашдеш хьалъяьй керда школаш, химен физикан кабинеташка керда оборудованеш оттаьйй, школашта тIахетта помещенеш яьй, иштта кхыдараш. Укх шера кхы тIа а кхоачашдергда 6 наказ (хьалъяь йолаш я 6 школа). Харжархой наказех республике хьалдаьд диъ культура ЦIа, хьалъяь йолаш латташ кхы 4 культура объект а я.

Цунца цхьана халкъа образоване, иштта культура даькъера цхьадола наказаш кхоачаш ца даьлга белгалдаьккхар комиссе. Просвещене, культура, юрта боахама министерствашка «Чеченингушвино» производственно-совхозни объединене, моттигерча Советийн республикен планирующа органашa экономически социальни дегIаахара планаш оттаеш харжархой наказаш кхоачашдара де дезарий лоархIам ца бар бахьан долаш да из. Цудухьа халкъа образоване 18, культуре 14 наказ кхоачаш ца деш дисад. Цул совгIа, хаьал дукха тIехьа кхоачашдаьд школаш, клубаш, культура ЦIенош хьалдарца дувзаденна дола наказаш а.

Лакхе белгалъяьхача министерствай, ведомствий моттигерча Советий а республика а планови органий кулгалхошта Нохч-ГIалгIай АССР яхазлагIа херкача Лаьхехьарча Совета депутатий харжархой наказаш кхоачашдара мел эшар делга йогадир комиссе.

Депутаташа чIоагIа уйла тIайохийташ ладийгIар, Советски района халкъа депутатий Совета исполкома председателa Р. А. Дадаевас «Халкъа образованех» дола РСФСР Закон Советски района халкъа депутаташе кхоачашдара болх бувцаш бола Нохч-ГIалгIай АССР Лаьхехьарча Совета Президиума соцам кхоачашбарах лаьча докладага. Иштта из белгалбаьнна соцам кхоачашбара района халкъа депутатий Совето хоадамболла болх баьлга белгалдаьккхар. Цунца цхьана школай деша тха йоацача берий учреждений дешара-материальни база чIоагIъяра беча балхаца хоадамболла кхоачамбоацараш долга белгалдаьккхар комиссе.

Районни Совета исполкомо юрташка педагогически кадраш дIачIоагIъяра, иштта цар быт вIаштIехьъяккхара дешаш толамца чаккдоах яхаш дийцар цига къамаьлаш дьараш.

Просвещене министерствален района халкъа депутатий исполкомаи комиссе рекомендацеш кхоачашъярах укх шера май бетта хоам белга тIадиллар.

Къахьегамхой болчча дIаух лекцеш еша

Шелковской районерча «Бурунный» яхача комсий совхоза «Знание» яхача общества юххьанцарча организаце председатела, совхоза керттерча экономиста Никитина Людмила Ивановнас дувц:

— Укх тIеххьарча хана дукхагIйола лекцеш коллективаша болх беча моттигашка дIа а ухаш еш тха совхое. — Совхна кхаь даькъе шиъ дакъа лекцеш йийшай бригадашка, фермашка, агромехучасткашка.

Юххьанцарча организаце болх беш ва 12 лектор-общественник. Уж ба совхоза специалисташ, парте ветеранаш, партнома членаш.

Ешаш йолча лекцей идейно-теоретически боарам лакх бара, пайданегIа хилийтара керттера уйла тIайохийт комсий совхоза партийни комитето. Цу гIулакха вIаши дIаюха ухаш царех шоашта хетар дувцаш датабуял лектораш.

ХIанз комсий совхоза производственни участкашка болх беш я ях лектори, хIаранена тIачIоагIваь кхокха лектор а волаш. Ший творчески план йолаш ва царех хIаравар. Лектора шера шийнел кIезигагIа ешац лекци: цаI общественно-политически темах, шоллагIъар комсий совхоза производственни гIулакхаща ювзаенна. ХIара яли бетта цкъа темашка хьожа а хьожаш уж лектораштa мотаю партийни комитето.

Шу чакхдоаллаш итогаш ю хIара лектора бахьа, белгалдоах цун дикадараш, ешача лекцеех хьахулвр. Шоашта тIадкала общественни декхар дика кхоачашдеш, кхетам бола специалисташ ба цу организацера беррига лектораш.

Совхоз вIашагIъелла 18 шу да. Цу хьна дена укхаза керттерча инженералла, общественни лектораллa болх беш ва коммунист Борискин Василий Иванович. КIоаргта чулоацам болаш хул цо еша лекцеш. Совхьа Василий Ивановича йийшай «СССР Конституци — вай вахара керттера Закон» «Вай советски вахара хьисап», «ТIехьабусараш боацаш болх белга — вай патриотически декхар» яхача темех йола лекцеш. «Ленински къамаш политика котало» яхаш я хIанз цо еша лекци.

Шерра чулоацам болча темаех лекцеш ешаш ба агрономаши экономисташи бола лектораш Н. П. Мишуткина, Л. И. Никитина, Т. Ф. Коозерова, Т. И. Ивашина, М. Б. Лойко, кхыбараш. Цоаш еша лекцеш творчески кийчъеш, теоретически материалаш, комсий совхоза коллектива къахьегама декхаращца ювза хоаш ба уж. «Советски сага бокъонаш, кортамукъал, декхараш вIаши дувзалуш да», «Къахьегама дисциплина чIоагIъе», «Коллектива гIулакх вIаштIехьдоаккхилга, бехктохкаме хетилга лакхде», «1979 шерах къахьегама ударни шу дерга вай», «Советски наьха патриотизми интернационализми» яхача темех лекцеш йийшай цар, хIанз «Советски хоржамий системах» аьнна йола лекци ешаш ба.

Совхоза коллективашта юкъе КПСС ЦК июльски ноябрьски (1978 ш.) Пленумий решенеш дIайовзийташ, уж комсаш леларий декхаращца ювзаш боикка болх бу лектораша. Комсий совхоза болхлошa йоикка уйла тIайохийт новкъоста Леонид Ильич Брежнева яздаьча «ЗIамига лаьтта», «Юхадийдалар», «Целина» яхача книжкашта. Лектораша укхаза ладуегIарашта хьалхашка дийцад уж.

Лоалахарча «Червленский» колхоза жа Iуй бригадашка бахе хул цу юххьанцарча организацера лектораш.

Дукха ха йоацаш комсий совхоза лектор хилар червленски чабанаш болча. Царна СССР Лаьхехьарча Советe хулача хоржамех, цига депутатазa харжа оттабаьча кандидатех трактористках Филонова Надежда Сергеевнах, Акбова Зара Салмановнах, Пудиов Иван Ивановичах дийцар лектораша. Жа леладераша безаме тIадийцар, къамаьлаш дарах баргал аьлар хьалхашта.

К. ФАРНИЕВА.

«АГИТАТОРА БЛОКНОТА» АРГIАНАРА НОМЕР

«Коммунистийн парте боацарийн блока котало бахьань» — иштта корта болча редакционни статьяца дIайолалу КПСС Нохч-ГIалгIай обкома пропагандеи агитацеи отдела «Агитатора блокнота» аргIанара, йиъалагIа номер. Советски Социалистически Республикай Союза берригача хирдарнхошка, гражданашка КПСС ЦК даьча Кхайкаралца дувзаденна идеологически надрашта хьалхашка декхараш уттаду цу тIа.

Номер тIа шерра гойташ я «Халкъа кандидаташ» яха рубрика. Цо дIайовзийт пачхьалкхен лаххерча законодательни органe бахийта халкъо белгалбаьккхараш: Шалински района «Южный» совхоза сомий бешамаш лелаеча бригада болхло З. С. Акбова, «Красный молот» завода котельщикий бригадир Н. Г. Рыженков, Назрановски «Электроинструмент» завода токарь М. С. Дзармотов, КПСС ЦК машиностроене Отдела заведующи В. С. Фролов, КПСС Нохч-ГIалгIай обкома хьалхара секретарь А. В. Власов, Новай-Юртовски района Гагарина цIерагIча колхоза тхьамаделадер М. Н. Бибиева, кхыбараш. Цар сурташ а да укхаза.

Журнал дешараша дех харжархой наказех шоашта дувцилга, царна лов уж теха бокъо яраш мелаш ба, уж тIайделга, кхоачашдара тIахьожам лоаттабелга мишта вIаштIехьдоаккх ха. Цу хьакъехьа укхаза я «Харжархой наказаш» яха статья.

8 Марта — Дунен халкъашта юкъера кхалнаькха ди. Цунца дувзаденна блокнота тIа йепатехай Нохч-ГIалгIай халкъа поэтесса Ахматова Раисай статья. Цу тIа дувц цу цIей лоархIамах, вай мехка маIача наькха санна кхалнаькха политически а социальни а вахаре бокъонаш хиларах, парте, Советски правительства къахьегача кхалсаго, яьнна еа йоакхонах.

Цул совгIа укхаза я электроэнерги кхоара йоазаль цифрай подборка а.

ЛЕНИНГРАД. Нева тIерча города мал бала наз а санна, дегаш гIоздаьнна накъаболх гаргахоачаш латтача СССР Лаьхехьарча Советe деча хоржамашта Выборгски онгIорахьа баха нах. Экономически социальни дегIаахара комплексни планагIа укх тIеххьарча кхаь шера укхаза хьалъяьй 2 миллион квадратни метр чуйе моттиг, школаш, берий бешамаш, йоккхий торгови центраш, культурно-бытовой гIулакхашта лаьрхIа учреждениеш. Алхха Шувалово-Озерке хIанале а вах керда наха хайна 200 эзар совгIа сиг. Айлуш доагIа харжархой политически къахьегамех хьинар.

СУРТА ТIА: Выборгски райсовета массазарча гIишлой комиссе заседани. Комиссе председатела депутата Н. Замиралова (юкъе уралаттар) доклад ю харжархой наказаш кхоачашдара хьакъехьа.

Н. САБАДАША сурт.
ТАСС фотохроника.

ДЕПУТАТА ПОЧТА

Письмош, жалобаш, заявленеш, декхараш дукха хул Нохч-ГIалгIай АССР Лаьхехьарча Совета депутата Н. Г. Рыженкова почте.

— БархIаалагIа херкача СССР Лаьхехьарча Совета, иштта Нохч-ГIалгIай АССР Лаьхехьарча Совета депутата декхараш кхоачашдеш болаш бIаьш чакхдаьнна уж са кулг-кара гIолла,— йоах Николай Георгиевича.— ХIара письмона тIехьа цхьацца эшаш вола саг ва. Сотара жоп дIа ца кхоачаш царех цхьанкха а висаваш.

Бехктохкаме, сагем боацаш ба депутата болх. Из белгалваьккхав, херкав халкъо, цудухьа наьха хьашташ кхоачашде, ший балхах отчет тела декхарийла ва из. Дика кхоачашду Николай Георгиевича ший депутата декхараш. Цудухьа дег тIара баркал оалаш да дукха письмош.

Письмошка хьожаш харжархошта фу эш дукхагIа ха безаш хилар тха. Бераш берий бешамашка, яслешка дIанийсделга е квартира гIулакха новкъостал дар декхаш да царех дукхагIдараш. Грозне хьалъеш дукха гIишлош яле а дукха ба квартираш эша нах. Уйла тIаихийта письмошка хьох депутат, нагахьа санна декхар нийса деш дале новкъостал ду из.

Депутата новкъосталца мел эшаращца кийчъяьча квартире сихагIа дIачулхар цамогаш йола Маркина, йон кхагIйола квартираш елар Борисовна, Нисмеина, Сафоновайна, Бенеиве, дукха кхычарна. Берий беша дIачуяхар Янина Таисай йийн. Сийлахь-боккхача Даймехка тIема заIапхошта шоай кIал хинираща хийцар «Запорожец» яха автомашинаш, хIьата Хайдербекова дехар кхоачашдеш квартира хьатIадир ванна чуоттаяра доза цIалг.

Дукха письмош даьккхад депутатага гаа, хий чудилара хьакъехьа коммунальни а иштта шоай цIеношка а бахача нахагара. Цу тайпара харжархошкара даьхна письмош тахна а текка городской телефонни станце кулгалхошa леладаьча харцахьарча гIулакхех Грозненски горисполкомага дIаяздир нов. Рыженкова. Цунах де дезар а дир.

Керттердар хIара письмо депутата уйла а еш дешилга дя. Лоалахой Новиковскаии Дорши кон-карта доазув къуьсаш горисполкоме, Ленински райисполкоме, кхы дукха организацешка нхар. Дукхача шерашка деиз царна юкъе лаьтта из къовсам дIа а боахкхаш, царна юкъе машар оттабе вIаштIехьдьлар Николай Георгиевича.

Монгольски Халкъа Республике волаш арахьарча торговле банке счет хьайийлар П. Н. Казанина. Грозне юха цIа ма ве юха а Польски Халкъа Республике командировке вахийтавар из. Дукха ха йоацаш ахча нйзанча цу банка валютни гIулакх дара отделата дахьийтача къахата П. Н. Казанина цIерагIа счет яц аьнна жоп кхьтар Петр Наумовичага. Цу гIулакхах харжархочо шийга ейтача жалоба чулоацам байлачул тIехьагIа «Нефтехимпромэкспорта» Еррисоюзни объединене начальникага, «Внешпосылторга» Еррисоюзни объединене конторага нов. Казанина счет хьалхара де дезар дар дехаш письмо дахьийтар нов. Рыженкова. Хьакорайир счет.

Письмош. ХIара саго шийна эшар, хетар яяду. Деррига Iо а дийша мара уйла яц де дезачун. Дийнахьа производстве болх, сайрийва депутата декхараш, харжархоща вIашагIкхетар, шече член волча Лаьхехьарча Совета Президиума заседани. Деррагиента лаха еза ха. Деррига а боикхача безамца кхоачашду Николай Георгиевича. Гроанерча къахьегамхоша а СССР Лаьхехьарча Советe депутатазa харжа цун кандидатура хоадахета оттаьнц.

К. ТИМОФЕЕВ.

СЭВ-а 30 шу

ИНТЕРНАЦИОНАЛЬНИ ЯХЬ

Экономически ВIаши гIо дара Совета чухь социалистически пачхьалкхенаша цхьан гIулакхаш леладара опыт хаддаиза аргаюлаш тов а лу, нердача формашка — а ювл. «Союз» яха газопровод юллаш бахьнкрашка ловца боахкхаш яхьийтача телеграмма тIа новкъоста Леонид Ильич Брежнева аьлар, цхьатаррача боаьоний а массанена пайдана хилара а кийлен тIа керттера экономически проблемаш къестаеча социалистически мехкаша цхьан гIулакхаш леладара керда формаш дегIаухаш хилар теша а веш хьахьокхаш долча масалех цаI да из Iалаьмате йоккха гIишло хьалъяр ванна.

Дукха ха йоацаш со хилар цу Iалаьмате йоккхача энергетически артере польски участке компрессорни станцеех цаI болх бе йоалайолийтача хана. Юкъарча гIулакха юкъе Польша лаьца дакъа дар магистрала 583 километр вIаьха йола участок хьалъяь а яьнна «дозгIа дIабедоллар». Польски инженера Веслав Марциникна белгалдаьккхар цу хана, социалистически яхь йоаржалр бахьан долаш газопровода линейни дакъа йиллачул шу гаргга ха хьалха дIаенна хилари кхыйола объекташ а балха графикал дикиа хьалхаль яхари.

ГIишлон летописана цIе муг! хинна юкъе дахад М. Вальчука, Т. Яроцке, С. Марнеске кхаь польски бригада дийнахьа йинь километр совгIа йоикха диаметр йола турбаш вIашагIа а хетта дуней рекорд оттаьл 1977 шера январь бетта 9-гIа ди.

Эттара дикагIа йола интернационализма школа хилар цхьан хьалъяьча гIишлох. Цун опыто хьахьокх, новкъоста Л. И. Брежнева белгалдаьккхача тайпара, дуней халкъашта юкъерча болхлой класса къахьегама кооперац яра кердача формашка бода никъ.

Советски Союза социализм хьалъяра практика дика хьахьеккхад яхь дукхьал рекордаш уттаелга Iалашдаь Iеш да хилар. Цар, шоай аргIана гучабоаьх беррига къахьегама овсарле лаххъярта бода никъ. Хьалха хиннача къахьегама рекордех хулаш-хулаш нормаш хул.

СЭВ ший 30 шу дизар белгалдоаккхаргдола карара шу долалуш кхайкадир лозунг: «ДоттагIий заказаш — йиллача ханен дикал лакха йолаш!» Из инициатива дIайолайир АвтоВАЗ яхача Волжски объединене коллективо.

Тольяттерча автомобилашъерий тIахьехам тIоа согача юкъа дIа а баьржар, хьал а лаьцар содружества мехкашка. Шерра яржаш латт Экономически ВIаши гIо новкъостая дара Совета 30 шу дизара хетаяь къахьегамхой социалистически яхь вежарий пачIахьалкхенашна. Цун масштаб оттаю СЭВ-на чухь цхьан гIулакхаш леладара юкъе эзараш йола цхьан тайпара объединенеши предприятеши хилара.

Вахьан доацаш дац нерда инициатива автозаводхошта юкъе хьахинна хилар. Автомобилаш хьаеча ший дегIаахара эгара лакхагIча лагIага кхаьчай кооперации. Нагахьа санна легкови автомобилаш Советски Союзе, ГДР, Польше, Румыне, Чехословаке хьайой, боикха инз бола мукъ кхухьа машинаш еш СССР-и ЧССР-и мара яц, хIьата 80 процент автобусаш арахецараш СССР-и Венгри я. Цунца цхьан дукхача мехкашка хьалъяьй йоккхача сереех комплектующи агрегаташ, узлаш, лакха дикал йола оатхалаш арахецаш йола хIанзарча хайара заводаш.

Мишта хетаду из хIара дикнарча вахаре?

«Жигули» е «Нива» но бе а делла Iохошача хана, уж шоай доалахьъярашта дага а дохе тамаш я, уж машинаш ВАЗ конвейер тIа яь да Iеш, нежарий мехкашкарча дукхача предприятешка а яь хилар. ДукхагIча даькъе, лехкачо хьоазду венгерски гоаванчаша хьадаь хетаеча чIега дIоагIа, стартер тIа кот а тоIабий двигатель болгарски аккумуляторца болабоалийт, ФРГ яьй летаю фараш хIьата сигнальни фонарашка йоага лампаш Польше яь я. ДогIа а лоа а делхача хана болх бе йолайолийт венгерски кнагашцIендергаш, хагахьа сиана новкъа хIама нийсделча немецки сигнала кулг тIатоIаду. Из я дукхача совгIоярехьара кооперации яхар.

Шоаш лоаттадеча хIамай маьха кхыйола оатхалаши кийча автомобилаши дIакхухь мехкаша-партнераша. Польша, масала, лоаттаю Волжски Камскии автозаводашта 400 эзар гаргга оатхалий комплекташ, цу даькъе КамАЗашта тормозни системаш а.

Цудухьа волжски автомобилашъерий инициатива массанеа а хьалхагIа хьал а лаьцар. «ВIаши лоаттадераш — йиллача ханен дикал лакха йолаш» аьнна шоай коллективашка кхайкарад а дир «Эдьсшюльт изоон» «Ваконги» яхача венгерски объединенеша, польски «Польмат», «Динамон», «Старти» оелача Волгарерча заводаша, Руре предприятеша (ГДР).

Волга йистошка йолаенна инициатива дIаяржаш латт промышленностa дукхача доакъошка, халкъашта юкъерча кооперацеца ювзаеннача дукхача вIаши тарарча предприятешка. СЭВ 30 шу дизара сийна чаккдоахача гIулакхий шеррача комплекса лакха мах бир дукха ха йоацаш хиннача Экономически ВIаши гIо дара Совета Исполнительни комитета 88-ча заседане.

В. НАКАРЯКОВ,
АПН политически обозреватель.

ЛЕРХІАЧУНГА—ЦХЬАН МУГІАРЕ ЛАТТАШ

ДИЪЛАГІЧА ШЕРА КЪАХЬЕГАМА ТОЛАМАШКА

Дукха ла йоацаш дерригача Советски халко дездир Украина Россеца юхавІашагІихийтта юбилейни цІей. 325 шу хьалха данилен юхавІашагІихийттар вежарахша дола ши халкъ. Вай хана социальни прогресса эттара доккхагІа карагІдаьнна хІама дола дегІаенача социализма общество хьалъяр дукха лоаттабеча къовсаме советски наха йоаха ІалалЬмате йоккхий коталонаш дукъювла низ а хинна дІаэттад из интернациональни вошал.

Интернациональни вошала доттагІлен масал да Украина Херсонски областерча къахьегамхоша Нохч-ГІалгІайчен къахьегамхошца лелаю социалистически яхь. Дукхача хана дена доттагІало вІашкаyю фабрикийн заводийн, кхайн фермайи къахьегамхой, гІишлонхой, культура болхлой.

ИттлагІча пятилетка кхоалагІа шу толамца чакхдаьккхар Херсонски областен Нохч-ГІалгІайчени къахьегамхоша. Коллективни къахьегама низаш тІадерзадаьд экономически социальни даькъе дегІаахара планаш ханал хьалха кхоачашъяра, КПСС XXV съездан пуьна тІехьарча КПСС ЦК Пленумийн исторически решенеш кховчашъяра. ВІашк доттагІал леладарах вІаштІехьдаьннад кхы тІа торонаш лакха, чакхьльхай арахеца продукци дикагІа хилийтара, продукци арахецарга дІайолха материальни къахьегамен затраташ кІезагІьяра, производства эффективность лакхъяра тІаерзаяь йола мероприятеш.

Опыт дІа-юха луш хиларо, вежарашка дола новкъостал даш хиларо вІаштІехьдалийтад хьалхашна латта декхараш толамца кхоачашде, нийсду кхоачамбоацараш дІадаха, пятилетнагІа керда толамаш а доахаш дІахо дІахьалхашкахьа даха. Пятилетна диъалагІча шера Нохч-ГІалгІай АССР, Украина Херсонски областа къахьегамхоша доккхий социалистически декхараш тІаийцад, шоай низ кхоачар ду цар уж декхараш толамца кхоачашдара.

ЧоагІа дегаш гІоадьнна тІаийцар Нохч-ГІалгІайчени Херсонщинная къахьегамхоша Советски Союза беррагача харжархошка, граждананшна КПСС ЦК даь Кхайкарал. Парте тІахьехом чІоагІа къовлабаь тІа а эцаш, производствени коллективаша хьинар айдена къа а хьегаш, шерра социалистически яхь йоаржаьй иттлагІча пятилетка диъалагІча шера плани тІаийца социалистически декхараши ханал хьалха кхоачашдара.

Республика статистически управлене душ 1979 шера январе баьча балха итогех:

ПРОМЫШЛЕННОСТЬ

Нохч-ГІалгІайчен индустре дукхача къахьегама коллективаша пятилетка хьалхарча дийнахьа дена боаттІача боарамагІа къа а хьегаш, тІехкхоачашъяьй дерригача керттерча хьоккамий январь бетта задани. Республикерча мехкдаьттахоша январь бетта планал совгІа даьккхар кхо эзар тонн мехкдаьттей ши миллион кубически метр газ. ТІехкхоачашъяьй электроэнерги янкхарен маьхала янкхарен мехкдаьтта чакхдахарен химен дукхача тайпаех йола продукци арахецарен, тракторни прицепаш, цемент, мебель, кога гІирс, дулхен шурийн изделеш арахецарен планаш.

Цунца цхьана яхье баьннача Нохч-ГІалгІайчени Херсонски областен индустре къахьегамхоша хІанз а тІехьа биззa пайда ийбац арахеца продукци дукхагІа хилийтара йолча шоай торонех. Херсонски областа промышленни предприятешта юкъерча 13 къахьегама коллективо кхоачашъяьяц промышленни продукци маьхала янкхара январь бетта план. Нохч-ГІалгІайчене уж санна йола ши предприяти мара яц, цхьабакъда, цар дІа ца луш йисар дукха продукци я. «Грознефтеоргсинтез» производственни объединенен «Чечингушстройматериалы» объединенен оттаьча планагІа йоагІачул 3,5 миллион гарига сома маьха продукци кІезигагІа маьхала яьккхай.

Дукхьал из бахьан долаш еррига республика хьайнцача промышленни продукци маьхала янкхара план кхоачаш ца еш йисай, соахка январь бетта маьхала яьккхачул 2,1 процент продукци дукхагІа маьхала яьнна йоалашехьа я.

Дукхача предприятешка тоьал торонаш а къахьегама овсарле лакхъяра. Цхьайола къахьегама коллективаш продукци дегІаккхулара болча боарамга а хаьчаш.

	НГІАССР	Херсонски область
Промышленни продукци маьхала янкхара январь бетта план кхоачашъяьй	98.0	101.2
Къахьегама овсарле лакхъяра план кхоачашъяьй	96.4	100.2
Продукци маьхала янкхара боарам дегІаахар	102,1	102,9
Къахьегама овсарле дегІаахар темп	101,6	102,4

ЮРТА БОАХАМ

Пятилетка кхоалагІча шера Нохч-ГІалгІайчени Украинца Херсонски областен юртапиарча къахьегамхоша дика хьийкъа ялат, шекара свекла, баьцадаарани соми хьалкхедир. Хьайбийн коа тІарча оалхазарийн продуктивность лакхъяра, фермай продукци дукхагІа хилийтара цхьаьнна керда гІа дІахьалхашкахьа баьннаб.

Январь бутт чІоагІа бехитонхаме ха я хьайбаш лелдерашта. Дукхача колхозаша, совхозаша, Нохч-ГІалгІай АССР біарччача районашка дика Іангара доахам латт доахан, кІезиг ца ялийтарал совгІа, халача Іана хьалашна дегІаккхувл йоаккхаш йола шура, тІадеттадолийт дулх, дукхагІа хулийт фермай еррига продукташ, тІа-тІа дукхагІа хулийт паччахьалкхенга доахка дулх, шура, фуаш.

Лакхача боарамагІа дегІаух паччахьалкхенга шура йоахкилга Шалински, Шелковской, Наурски, Гудермесски районашкарча боахамаша. Дикка дукхагІа доахан дІател Урус-Мартановски, Шелински, Грозненски, Веденски районашкарча боахамаша. Дерригнех кхоалагІдола дакъа фуаш дукхагІа дехкад Сунженски района боахамаша.

Халахете а хьалхалаттарашта лала хІанза тІехьа йолаш я тІехьаюса фермаш, боахамаш, кхьметтел республика біарчча районаш. Масала, Надтеречни района шурий фермаша дІадахача шера январь бетта ехкача шурел нийс процент кІезигтьяьй укх шера цу юкъа ехнр шура, Сунженски фермапа 10 процент кІезигтьяьй йоахаш йола шура. Малгобенски фермаша — 8 процент. Доаде хьайбаш ханкаллахьа дІателац республикерча колхозашен совхозашен.

1979 шера хьалхарча квартале паччахьалкхенга хьайбай продукташ йохкара план кхоачашъяьй укх шера январь бетта

Паччахьалкхенга продукташ йохкара квартале план кхоачашъяр процентаца:

	НГІАССР	Херсонски область
дулх	20	86
шура	30	28
фуаш	29	28

1979 шера ехка продукташ 1978 шерана нийсдича процентаца

	НГІАССР	Херсонски область
дулх	83	114
шура	97	91
фуаш	89	103

КАПИТАЛЬНИ ГІИШЛОШЪЯР

Пятилетка диъалагІча шера гІишлонхоша социалистически яхь йоаржаьй тІаийца социалистически декхараши гІишлош хьалъяра программеи кхоачашъяра, производствени низалаши социально-культурни гІулакхашта йола объекташ йистелахара.

Нохч-ГІалгІай АССР дерригa даь гІишлон-монтажни балхаш дІалаьрхІача 1978 шера январь бетта даьрел дукхагІа да уж. Белгалданнха дезаш да юкъарча боарама январь бетта план а вай гІишлонхоша 100 процент кхоачашъяьлга.

Цхьабакъда, Нохч-ГІалгІай АССР паччахьалкхен гІишлон-монтажни организацеша шоай низаца даь гІишлон балха 1978 шера январь бетта даьрел кІезигагІа хилар, хІаьта 1979 шера январь бетта план 69,5 процент мара кхоачаш ца еш йисар.

Республикерча керттерча гІишлошъеча организаце — СССР Минпромстроя Нохч-ГІалгІай гІишлошъеча управлене ший низаца гІишлон-монтажни балхаш дара январь бетта план 103 процент кхоачашйир, дикка дукхагІа гІишлон балхаш дир соахка цу юкъа даьрел.

Херсонски гІишлонхой балха хьонхамаш укх шера январь бетта кІезиг-дукха лохагІа да Нохч-ГІалгІай гІишлонхойчарел. Вай гІишлонхой опыт пайдане хургья вайца яхь делаеча херсонски гІишлонхошта.

1979 шера январь бетта капитальни гІишлошъеча балха хьонхамаш

	НГІАССР	Херсонски область
Капитальни вложеней паччахьалкхен план кхоачашъяр процентаца	81	79
Паччахьалкхен подрядни организацеша шоай низаца гІишлон балхаш дара план кхоачашъяр	99,5	85,8

Вежарашка долча ши халкъо — Украина Херсонски областен Нохч-ГІалгІай АССР-ен къахьегамхоша социалистически яхь лелаяро новкъостал ду йолаш йолча торонех бизагІа пайда ийбе, пятилетка кхоачашъяра юкъеккхувл уж.

Укх шера планаш кхоачашъярах дукхача даькъе тийша да пятилетка заданеш кхоачашъяр. КПСС XXV съездо тІаийца социально-экономически программа кхоачашъяр.

СССР Лакхехьарча Совета коржамашта кийчо а еш, заводийн фабрикийн, кхайн фермайн къахьегамхой ударни вахте а этта, из цІей дикача къахьегама совгІаташца белгалдаккха гІерт.

ТЕХНИКА ТОАЯЬ ЯЬННАЙ

Ремонтни балхаш доладелча дена графикал хьалха а бувлаш, техника тоаеш хьабоагІа «Юбилейный» совхозе мастерске ремонтникаш. ДІадахача шера йиъалагІча квартале, планал совгІа 3 йолаш, 16 трактор тоайир.

Дика лел болх укх шера а. ТІаийца социалистически декхараш ханал хьалха кхоачаш а деш, январь бутт чакхбоаллаш кийчон мугІаре дІаоттайир 18 трактор. Цул совгІа 2 комбайн а тоаьяй ремонтникаша.

БоагІача тайпара теркам тІабохийт техника лоракре а. Тоаяь яьнна трактораш лаьрххІа кийтьяьча жагІа кІийлен тІа дІаоттаьяй. Мукхъоаргйоалаш саттхалахта бесараши даьттен хьекхад.

Хьалхашка Іатта декхараш кхоачаш а деш, хьалхала къахьег мастерске коллективо. Дика къахьегача ремонтникашта моральни материальни гІойленаш ю. Ремонтни балхаш чакхдаьнначул тІехьагІа яьча итогах хьалхара моттиг лаьккхача звенона карара кара тела ЦІе вымпели 250 сом ахчан совгІати лу, шоллагІа моттиг лаьккхачоа — 150 сом ахча лу.

Цул совгІа техника тоеш болча трактористашта а лу къаьстта совгІаташ. Хьалхара моттиг лаьккхачоа — 50 сом ахча лургда, шоллагІча моттигах — 30 сом, кхоалагІчох — 20 сом.

Еш йола йоакко зехьа йоаць. Денгара денга шерагІа ярк мастерске болхлошта юкъера социалистически яхь. Цудукхьа вІаштІехьдоал ремонтни балхаш толаме дІадахьа. Масала, из юртбоахама техника кийчъеча доккха дакъа юкъедихьад коммунист Калаев Упа керте латтача звенос. Къаьстта цун звенос тоаьй 70 процент тракторш.

Техника тоеча лоархІаме дакъа лоац истеранаша: мотористаша Мисеев Салауде, Багиев Салауде, сварщика Корнгов Хьамида, слесара Умхаев Іийсас, кузнеца Умхаев Мовсара. Яхье хьалхалатарашца ба нитта Ацнев Султан, Гончаров Алексей, Орлов Николай, Алханов Хасу.

Х. МИСЕРХАНОВ,
Грозненски района «Юбилейный» совхоза кертера инженер.

НОВОСИБИРСКИ ОБЛАСТЬ. «Вега» яха торговни знак тІалатта Бердски радиозавода продукци дика йовзаш я вай мехкя а доазол дехьа а. Укх шера хьалхарча квартале предприяте арахецаргья тКьомиллионнетІа йола радиоприемник.

Ше арахеца продукци дукхагІа хилийта тІертачул совгІа, завода коллективо йоахо ю ассортимент шерьяран дикал лакхъяран. Радиозаводо нараерзаьнча лакхагІча классах йолча низ болча стереофонически системашта паччахьалкхен дикала Знак еннай.

СУРТА ТІА: «Вега-404» транзисторни радиоприемник — предприяте керда продукци гойташ я ОТК контролер Тилкова Антонина.

А. ПОЛЯКОВА сурт. ТАСС фотохроника.

ТОРОНЕХ пайда эцаргба

Геттара хала халар тха боахама дІадаха шу. Кхоачашъе карагІдаланзар паччахьалкхенга ялат дохкара план. ЛаьрхІар 21,9 центнер йолаш хІара гектара тІара 21 центнер мара чуялзар. Из тІулаях нитта нийсделар гурахьа ялат ший ханнахьа дІа ца дер бахьан долаш. ХІаьта тІадаьнначул тІехьагІа гербицидаш техача. догІа дийлхе, баь болх боаpa. Цудукхьа ялат юкъе дукха овсар долаш, боарамал нийлхагІа хулар.

Уж тайпа гІалаташ хургдоацаш болх вІаштІехьбаьккхаб оаха укх шера. Соахка хьуокъам чуийца боакхаше а, ханнахьен дикен аьха кийчдир лаьтта. Зяба дар а долаш дерригa а 7482 гектар лаьтта аьхар. Минеральни удобренеш а тоссаш, урагІен пхорагІем дІадийра ялат, доаньара дІадийнар а лаьрхІача, дерригa а — 6500 гектара тІа.

Зяба ахаза 600 гектар мара лаьтта дисанзар. Из а — цу тІа хинна культураш гурахьа тІеххьара хьувкъачарех хилар бахьан долаш.

ЙоагІа йоакхо яьй лаьтта хьаьидара а. План 28 эзар мара ца хиннача кхашна яхкай 32 эзар тонн органически удобренеш. Терцам тІабохийт хІанз Іангара яьнна йоагІача гурахьа дІайийнача культураш подкормка яра а. Из болх хІанзале 6000 гектара тІа баьб.

Къаьстта дика чакхдоаккх подкормка елга Зубов Викторен Балдич Александрен кулгалдеча отрядий механизатораша: Гущенко Дмитре, Борисов Петра, Пономаренко Анина, Трифоненко Григоре, Нохч-ГІалгІай республика Лакхехьарча Совета депутата Кочетнов Владимира. Норма 21 йолаш царех хІаране юкъера лаьрхІача 33 гектара тІа дийнахьа подкормка ю гурахьа дІадийнача ялата. Вай мехка динагІйолча коллективашка санна пятилетка заданеш ханал хьалха кхоачашъяр дукха шерра социалистически яхь яьржай тха колхозе а.

«1979 шера кхашнарча біаьстан балхашта кийчо яран уж дІадахьаран кхы тІа а де дезарех» болча КПСС ЦК, СССР Министрий Советан соцам тІа белгалдаьккхача тайпара, тІаийна социалистически декхараш толамца кхоачашдара лоархІаме да техникага шин сменагІа болх байта вІаштІехьдаргдолаш механизаторашца боахам Іалашбар. Цар квалификаци лакхъяр. Нитта кхоачамбоаш механизатораш ба тха боахане. ХІанз уж шоай говзал лакхъеш ба цу гІуланха колхозе вІашагІъехкача курсашка.

Боккха теркам тІабахийтаб колхозхоша біаьстан балхашта техника кийчъяра а. Тоаc эзар 15 февраль тІакхоачаш кийчон мугІаре дІаоттае социалистически декхар тІаийца къахьегаш ба механизаторий а мехмастерске болхлой я. ХІаьта хІанзале тоаяь яьккхай тІехьаюза еррига инвентарь. болх дІаболабе кийча я 137 тракторех 129. Йиса 8 трактор а укх деношка тоаяь йоаккхаргья.

Шоашта хьалхашка латтача декхарех дика лоархІабеш къахьег механически мастерске токара Оверченко Алексея, моториста Реутов Александра, Подкорни Александра, аьшка пхьаро Подпорин Виктора, электрика Стародубцев Николая, кхычар. Болх вІаштІехьбаккха царна доккха новкъостал ду мастерске заведующе КПСС членалла кандидата Осканов Маьхьмада.

КПСС ЦК беррига харжархошкен, граждананшен даьча Кхайкарало дог-уйла айдаьча тха боахама механизаторашка керда социалистически декхараш тІаийцад. Цар дош деннад укх шера машинно-тракторни парка къахьегама овсарло 2 процент лакхъе, техника тоаяра дІадодар 1,5 процент кІезигагІа хилийта, кхо процент доагора-смазочни материалаш кхоe.

ЛаьрхІар кхоачашде торонаш я.

Л. КУЗНЕЦОВА.
Сунженски района XIX съезда цІерагІча колхоза партийни организаце секретарь.

ІИЛМА-ПРОИЗВОДСТВАНА

1978 шера Узбекски ССР Іилмай Академе ядерни физика Института коллективо лаьрхІа хиннача программала совгІа 11 Іилма-практически болх кийчбаьб.

Металлургега, геологега, юрта боахамга кхьчай къахьегама овсарле лакхъяра, технологически процессаш эргахьа тоаяра новкъостал дергдола рекомендацеш.

Институте реконструкци яьй Іилма тохкамий диапазон шеръе НЯФ Іилмахой коллективана торо луш йолча тохкамаш деча реактора.

СУРТА ТІА: ядерни физика Института реактор.

И. ДУШАНОВА сурт. ТАСС фотохроника.

ТІЕМА ВЕТЕРАН КЪАХЬЕГАМА ВАХТЕ

ОЧЕРК

Вай мехка дукха ба ший дегІа доал делга шийта кхьачача дийнахьа дІаболабу вахара никъ тІема окопашкара болабе бийза нах. Царех цаІ ва коммунист Албогачиев Мурцалий Хаматхан, Наьсарен райисполкома юрта боахама управлене керттера агроном.

Машар бoха а баь, гитлеровски Германи вай Даьхенах летача шера Назранерча зооветеринарни техникуме тІеххьарча курсе дешавагІар Хаматхан. Лоацъяьча программах из курс чакх а яьккха, ший нийсархошца цхьана сентябрь бетта салтечун форма тІаийза йийзар сеханарча студента. Хувца йийзар хинна йоккхий уйлаш, дагалаьтта вахара плацаш.

Арме вуттаешкъа а авиатехнически школе деша хьожавир Хаматхан. Ялх бетта пига дийша ваьлча Ленинграде кхьачар. Цу хана моастагІаша го баь яр город. Цун нахах, цар турпалерча денаплах, советски эскархоех дукха хьадаьд историкаша, «Іоппал динагІа я Октябрьски революци хьахинна моттиг моастагІчун бе йохийтачул!» — нитта яр цу дІаьхача блокада деношка советски халкъа, город лораерий лозунг. Эзараш дикъий дахьар хІара дийнахьа хІанз Ленинграде йисте далача Пискаревски кашмашка. Дог тоІа ца луш, дегІа зулам ца бодаш дешалац цигара наьхаташ хІанз а. гитлеровски фашизм йохаяь изза шераш даьнначул тІехьагІа. ВІухой, кхалнах, къоаной, бераш... МоастагІчоа бе вацар советски саг хилча, бе дацар из велча — топо вуй а моцало вуй а.

Вохаве, къизал кхоачае саш вар моастагІа. Цуяна оарцагІдаьннадар советски халкъ, Ленинграда нах, тІемахой. ДагадоагІа уж денош Албогачиев Хаматхана, ДагабоагІа шийца юххера маькха сухарь екъаш, тІема халонаш Іувшаш хинна доттагІий, тахан шийца боаца новкъостий.

...Цеча байракха истребительни 25-гІа авиаполк а латтар кхыча тІема доаньосца Ленинграде. Хаматхан гІеттацар самолета тІа, из авиамеханик вар. ХІара экипажаца бар самолета тІема кхоачамген мотораген хьожаш бола нах: ерригача кийчонга хьожаш авиамеханик вар. Хаматханар экипажаца самолета тІема кийчо Іалашъеш яр вай мехкахо, хІирий йоІ Мерденоза Галя, моторага хьожаш — украинера тІемахо Живаго.

— ВІаши тара долча дукхача тІема деноех цхьа ди дар, — йоах Албогачиева уж денош дагалувцаш. — Полка командир Бушев Владимир Николаевич шийна тІехьа истребителий эскадрилья а йолаш гІеттар аэродромера. Летчикаша лорабеш бар «Вахара никъ» аьнна, ленинградцашна цІи тилла никъ. Города са доаллаш бола никъ бохабе гІерташ шоай беррига низ тІабихьабар фашисташа. Дийлахьа а бус а еттар йоккхий топаш, бомбаш.

Цу дийнахьа къаьстта лира бар сигалара тІом. Йоккхий топаш, пулеметаш вІашкаеттар самолеташа цахаддаш. Города юхегІа уж гІертача хана, лохера хьежача а біаргагора цар вІашн ду дов. Эскадрильяца вар са доттагІа лейтенант Ложкин Александр Васильевич а. Ши «мессершмидт» лотайир тха летчикаша цу наьнъа. Царех цаІ Ложкина пулемето чуяйтар. ХІаьта полка командиро хьалха а ваьикха, дІа а хьа а ца воалийташ, тха аэродроме Іохоевир цхьа фашист — немций эсар. Ше «есарал» йоалаь «мессершмидт» Бушева шийна йитар тІема трофей а лаьрхІа.

Цу дийнахьа баь тІом бахьан долаш полка командира Ленина орден елар, кхыча летчикашта а делар тІема совгІаташ. Ложкин Сашай шийна хьожадаьр хьаэца кхензар: дукха ха ялалехьа велар турпалхочун Іожалах. Бакъда, летчикаша пхьа лийхар шоай доттагІчун, біаьш болча фашисташа шоашта дола каш лехар Ладожски озера чу.

35 шу дизад Советски Эскаро Ленинграда гонахьара фашистски блокада йохаь. ХІаьта а наьха дегашка ба турпала город бахьан долаш шоай вахар дІадениараш.

Ситников Анатолий Гроэнера вахаи эскаре. Прибалтике, Ленинграда гонахьа фашисташта йийтгай цун самолето. Даьхенна эшача дийнахьа сай са дІадала кийча ва со, яхаш нздаьдар Анатоле цІадайтача пхьан каьхата тІа.

Цхьан дийнахьа моастагІчун летчикашца сигала тІом беча хана, тІема кхоачам боацаш ше висача, немций истребителa тІатехаяр цо ший самолет. Йохаяьй фашистий истребитель, бакъде, турпал ше а веннав.

Ленинград лораеча, цун сигала дов деш веннав летчик-истребитель зІамагІаола лейтенант Евлоев Зоврбика Іаьла.

Ленинградски блокада лейта бар Снійлахь - боккхача Даьй-мехка тІема доакъошхой Аьлти-Юртара Костоев Бексолта Вашир, Назранера Дидигов Сотой ТІахІир, хІанз а волаш вола цун воша Дидигов Илез, Сапралиев Гиназа Махьмад, кхы дукхахбараш.

Нохч-ГІалгІачера тІем тІа бахача дукхача новкъостий тІехьалой цІенатІа 1942 шера «Грозненский рабочий» яхача газета тІа ший мехкахошка пзрьдар Веков Хизарас: «Тхо Ленина город лоаеш да. Октябрьски революцен колыбель бахьан тІом беш... КулгачІа гера мел лелалуча хана, біаргаш дІалеккхалуча а дегаш деттaлуча а хана дІа лургьяц оаха Ленина город».

Нитта дар город лорерий нигет.

Ленинградe моастагІаша го баьча хьалхарча бетташка дена цига хиннача майрача тІемахочох. Ахкой - Мартанерча кхочох Магомедов Ахьмадах яьдаьдар цун новкъосташа: «Магомедов Ахьмад тхона вайзар Ленина город лораеш тІом беча метте; цун денал, турпалал, майрал бахьан долаш везавелар тхона-из. Цун 19 шу мара даьннадац, бакъда, оаха тІема ветеран оал цунах. Ший снайперски топаца 87 фашист дІаваьнихав цо».

Дукха да нитта эпизодаш Хаматхана дагадоагІаш. ДІалахал шераш, тІемо яь човнаш йийрзай лаьтта. Бакъда, дего дицдац хала денош, кьахa турпалал.

1946 шера май бетта цІавера Албогачиев эскарера. Цун дезал Кустанайски областе бахар цу хана. ХІанз Ленина цІи лелаеш а Хаматхан юкхьанца болх я волавенна ялата совхоз. Федоровски районе къаьнагІбарех боахам ба из. ТІем тІа вахалехьа цо Іомаяь специальность а лаьрхІа, зоотехникалла хьожавир тІемахо. Дукха ха ялалехьа отделене управляющи оттавир.

— Болх дукха бар, — дагалувц Албогачиева. — Нах тоьацар. — Дукхьал тха отделене йиъ эзар гектар совгІа оахаш дола лаьтта дар, цул совгІа хьайбай боахам бар 1200 бежани 400 говри а йолаш. Яицлургйоацаш уйлашка висай эрий даьда баьш аьха ха.

— Селхан хилча санна керда дукьала уетт цу шерашка хинна сурт нов. Леонид Ильич Брежнева яьдаь «Целина» яха книжка дийшача, — йоах Хаматхана. — Цу шера тха совхозе 200 совгІа целинник вера, кагий нах а мехкарий а. Царех 40 саг тха отделене а вера. ДукхагІбараш Белоруссера а болаш. ТІехьагІа, тха совхозах дІа а къоасталь, керда совхоз юллача хана, «Минский» аьнна цІи тиллар цунах цига баха хийшараш минчанаш болаш даь. Кустанайски областе къаьнагІбарех боахам бале а, совхозе 30 эзар гектар мара оахам дацар. ХІаьта гонахьа біарго хьа мел-лоац ковыльни аре уллар. Доладелар баьш аха. Целина караерзаьчул тІехьагІа совхоза оахам 75 эзар гектарага кхоачаш хилар. ХІаьта Албогачиев управляющи хиннача отделене 5 эзар гектар баьш аьхар.

Цу йоккхача халкъа котелоно вай мехка бенна пайда бовзаш ба. Из товса хьахьекхаб «Целина» яхача ший белха тІа Леонид Ильич Брежнева.

Цига къахьегаш хилар Албогачиев Хаматхан 1957 шералца. «Эрий даьда лаьттиш ахарах» енна медаль а яхьаш цІаера из ваьча мехка цу шера. Цу хана дена цхьан дийнахьа хиниавац тІема ветеран балха вовцаш. Яндарерча отделене управляющи, парте райкома аппарате, «Знаменский» совхоза керттера зоотехник, керттера агроном, цул тІехьагІа «Назрановский» совхоза директор волаш балхаш даьд. Совхоза зоотехник волча хана заочно деша а вагІаш йистеьяккхай Горски юртбоахама институт, агронома специальностах.

ХІанз диъагІа шу да Наьсарен райисполкома юртбоахама управлене керттера агроном вола. Цунга массехк совгІат да советски правительства денна. ТІема декопна леладь гІулакхаш лаьрхІа еннай «За отвагу» яха медаль. Цул тІехьагІа машара шерашка хьаьнала къахьегарах ленински юбилейни медаль, «Знак Почета» яха шиъ орден, кхыдола совгІаташ.

«Знаменский» совхозе керттера агроном волча хана хьийга къа дар цхьа орден цунга икхийтар. 1970 шера совхозо ялата культурай хьувкъам хІара гектара тІара 26 центнер баьннар, хІаьта 540 гектарах хІаране 140 центнер коартолаш елар.

ШоллагІйола орден 1973 шера «Назрановский» совхозо даькха толамаш лаьрхІа еннай. Цу шера кхаш леладорeша хІара гектара тІара 25 центнер ялат чуийцар юкъера лаьрхІача, тІехкхоачашйир паччахьалкхенна хьайбай продукташ дІайлара задани. Албогачиев Хаматхан совхозе директор вар.

ТІеххьарча шерашка районе хоалуш лохьбеннаб цхьайолча юртбоахама культурай хьувкъам. Сенца дувзаденна да из?

— Бахьанаш тайп - тайпара да, — йоах управлене керттерча агронома. — Масала, соахкара шу хьанйцача, чІоагІа новкъарде йир боарам боацаш дукха хиннача йочаша, кхай эрглонаш а ца лоархІаш хьажиІаш дІаеро. Цул совгІа болх вІашагІболларца а хилар лархІанза ца доалаш долх гІалаташ: цхьайолча моттигашка ялаташ чуэцилга тІехьадаьлар, хІаьта чуэцача хана а дукха дайра ялат. Цу дерригне а итог санна, паччахьалкхенна дІадала дезаш 4500 тонн ялати 1800 тонн генараши тІадисад района боахамашта. Из декхар дІадакха а пятилетка заданеш кхоачашъелга Іалашде а дезаш да хІанзара гІулахх.

— Атта дац, из дувца а делац, — йоах Албогачиева. — Бакъда, боахамий кулгалхоштей специалисташтей дика ков из гІуланх цІенхаштта долга а дукхача халонашца дувзаденна долга а. Укх шера ялат хьувкъадара лаьрхІа минеральни подкормка яьй йиъ эзар совгІа гектар на болча ялаташта. ВІаьсти хІамаш дІае лерхІача кхашка 29 эзар тонн совгІа органически удобренеш йоаржаьй. Уж балхаш дІахо деш да хІанз.

Парте Центральни Комитета июльски (1978 ш.) Пленума решенеш кхоачашъяра а, СССР Лакхехьарча Совете кастта хулача хоржамашта боаттІача бесса накъа бехара а социалистически яхь йоаржаьй юрта боахама къахьегамхоша.

Совхозашка массанахьа а вІашагІъехкай механизированни звенош: эшаш йола техника, цар болх бертбола лаьтташ къоастадаьд. Массанахьа а кхашта технологически карташ оттадаьд, болх беча наьха къахьегамах дІалургдар, материальни гІойленаш белгалъяьхай.

Цу дерригача балхашца кІезига дакъа даллац тІемен къахьегамен ветерана Албогачиев Хаматхана.

З. ДАУРБЕКОВ.

«Целина» дешаш

Эрий даьда баьш оахача хавара сурт ше долчча бесса дийцилий хьалхашка отт нов. Л. И. Брежнева «Целина» яха книжка дийшача. Чоалхане а хала а болх бар цу шерашка советски халкъо кхоачашбаьр. Сона, баьш оахача дакъа лоацаш хиннача болхлочоа, дика дагайоагІа из ха.

«Ново-Алексеевский» яхаш яр тха совхоз, Кустанайски областа Убаганскм районе. Тха бригада стан вагона чу яр. Дукхьал тха цхьан бригаде йиъ эзар совгІа гектар керда аьха лаьтта дар. Москвера, Ленинградера, Украинера, Белоруссера — беррнгача мехкара, хІана бац аьнна, бар целинникаш, къона кагийнахи мехкарийн. КІаьдбалар фуд хацар. Гурахьа, ялат чуэцача хана, къаьстта дика біаргагора біаьсти оаха хьийга къа: ялата аргІаш хьалъоттар хьаттешка.

ХІанз а хоза хетт цу хана тхоай бригадо йоахаш хиина хьалхара моттигаш дагаехача. Каст-каста совгІаташ телар коллектива а, дикагІболча механизаторашта а. Сона елар 1957 шера баьш ахарах йола медаль.

Дукха хоза хІанаш да цу ханаца дувзаденна, цудукхьа цІаьнха а, цІаьнха а деша дог доагІа «Целина». Аз дийшад из тхоай дезалашта, школерча бераш та. Цу тІа къаьга хьахьехкхай дерригача халкъа турпалал.

Х. АУШЕВ,
Наьсар-Кертерча школен хьехархо, Наьсарен район.

Г. Верёвка цIерагIча заслуженни академически украински халкъа хора искусство советски а доьзал арахьарча а зрителаш дика йовзаш я. Йоккха талант йолча украински композитора, дирижера Верёвка Григоре 1943 шера вIазатIехьна из коллектив. IалашдIате дика украински фольклор дIайоьхнийтар, халкъа творчества пропагандист хилла дIаьттай.

СУРТА ТIА: Г. Верёвка цIерагIа хор. Хьалхахьаш я ««Пипоретинкана зола топоча хана» ялоча оцара балета тIера сцена.

А. ПОДДУБНЕ сурт ТАСС фотохроника.

Доьзол дехьара

Вьетнама тIера тIема ала

Китайски агрессеи йолалла массехк ди долаш дахьхар тхо Конгтим яхача доазон тIарча заставе, хIаьта тIехкьерча бетташна укказа наггахьа мара ца нийслуча тайпара сатийна минуташ а яр тхо цига кхачараш. 1400 километр йIаьхача Китайнен Вьетнамая юкъерча доазон тIа провокацеш хIара денна хулар, кхьметтел дийнахьа массайттаза а. Уж яр Пекина йолаьяча шеррача антивьетнамски кампанo дакъа.

Шийн мукъахьара, ина бола, дегIайоагIа социалистически Вьетнам хьахилар лоалуш дацар пекински авантюристашка. Кхаьца а кхеравна а магазар царна кура, паргIато дукха езаш дола вьетнамски халкъ антисоветизман антисоциализман мовкъа даккха. Марксистско-ленински хьехаман пролетарски интернационализмаеи тешаме йола Вьетнам лерагIа йода Советски Союзацарчен социалистически содружества кхыча мехкашцарчи доттагIалени солидарностей новкъа, хьинаре дакъе лоац империализмана духьаларча Къулб-Малхбузен Азера а дерригача дунен тIера а машар, мукъале, социальни прогресс бахьанерча къовсама юкъе.

Дунен халкъашта юкъера сий шерагара шерага лахлуш а экономически потенциал дегIайоагIаш а йола Вьетнама цIенхаштара духьале а хиина дIаьттай Къулб-Малхбузен Азе великодержавни экспансионистски политика чакхъхара новкъа ьвинача Китайна. Цо эгIаз а кхувл, дарх а бу пекински лидераш. Цудухьа дар Китая ше яхар деш хиика Пол Пота-Иенг Сари кликига Вьетнама Къулб-Малхбузен доазонна тIом болабалийтара провокацеш йитар, халкъа духьаларча режима гера а лоаттадеш, Кампуче шийн тIема советникаш а ухийташ. Цудухьа дар из СРВ бахача китайцех болча нахага пачхьалкхен порядок а экономика а толхаяра тIадерзадаь гIулакхаш дайта гIертар. Цудухьа да китайски кулгалхоша Вьетнама экономически гIо де ца тигар а, цу мехкара шоай технически специалисташ цIабагор а. ХIанз цо йодальй варварски зуламе агрессн.

Пекина бехка Вьетнамах цIаьхха а'хинней вай планета тIарча тIом латтача моттигех цаI, юха а Iо-аха доладеннад маьршача граждании цIий, доагаш латт цIеноп. Американски агресси лаьттача шерашка санна лелаш да мехка тIем тIа бовберах хоамаш деш дола кхьхиташ.

Аое халкъашта хьалхагIа а дукхаза дайнад «карардаьнна китайски лаьтташ» юкъагулдара сихбеннача Пекина кулгалхой тийша балхаш. Карардаьинача лаьттасх лерхIаш я цун Вьетнама, Лаоса, Кампуче, Бирма, Непала, цу континента дукхача кхыча суверении пачхаьалкхений территореш.

Вьетнама духьалара провокацеш йолаелар новзтхе иттлагIа шераш чакхдоалаш, амма къаьстта мехьара йоал уж 1974 шу доладелча дена. Индокитаера тIом ца сацита а цу наькъаца регионера кхохкам хьаллаца а гIерташ Пекин йолдашехьа, американски авантюра бокъонца йохар а вьетнамски халкъо дукха ца говш котало йоаккарг хилар а къьагга гучадаьлча.

Гуччахьа мехка чубахкалехьа хьалхарча цхьан беттен ах беттен Вьетнама лаьттарча а, форда тIарча, а фетарча а пространстве 230-аза граница хоадаьй.

«Хыунги» яхаш я тIахьожама-пропускной пункт («Хыунги» перевод йича, доттагIал яьнига да из). ДIадахача шера 25 августе уккаэра болабир бойбеш бола вьетнамски доазув лорадерашн маьрша бахархойи лархIа. Со хилар цу хана граница цу участие, сайна бIаргадайра китайски экстремисташа дань зуламаш. Цу дийнахьа урсаш, хьонхий, кхертIой бе а доакхаш бола бIаьш граждански барзкъаш а дуьхаш бола НОАК салтий, полицейсеш, хулиганаш чухьилхар вьетнамски территорена, уж болабелар доазув лорадераштеи КНР бола дIабаха кийчбеннача китайски къйнах болча нахага, Пекина провокационни заявленешка лачца дуьгIаш, цIа а гIой Iохойша шоашта ала цар лагере енача Донгданга яхача городерча кхалнахьа организаце делегаценешен етта. Оакхарий хьисане дорхбеннача кIантилгаша шоашкара шоаш хьадаь урсаш дийтта вийра кхалнаха хIама ца дайта венна 24 шу дахьна доазув лорадер Ле Динь Чин. Нгуен Тхань На велар кхьмарг а хоадаеш урсаца ьча човнах. Вийна шн саги човнаш яь 25 саги — иштта яр маонсташа наьха цIий Iо а ухийташ вьетнамски лаьтта эггара хьалха даьча зулама итог.

«Ялх шу даьинад со доазон тIа гIулакх деш вола, — дувцар «Хыунги» яхача КПП комиссара Нгуен Нгаук Линь, — со укказа кхаьчачи хьалхарча денохо дена. хIана яц йьина, гуш я соца китайски салташа тийшача балхагIа еш йола провокацеш. Хьалхарча хана яьттахьа а къайлагIа а мара яцар уж. Гераш деттадар китайцаша. Уж гIертар духхьал тха цхьайола территори дIаладда, доазон тIа агIа бечош тхогахьа хьечуя. Ха дIа ме йода йоккагIа хулар провокацей масштабаш, хIаьта тIеххьара а цу антивьетнамски провокацей итога хьисане цIий Iодахар. Тха КПП тилла цIи вьетнамски китайн халкъашта юкъерча доттагIала сийна тилла я. Амма КНР доал деча тIоаараша тийша болх бейб цу доттагIала. Белама санна, шоай хьалхара цIий Iодахийтача зулама духьал ер КПП хержар цар».

Китайски гIоазраша болабьча агрессивни тIема хьакъехьарча СРВ началене тIа, масала яьинад: «ТIеххьарча массехк шера, къаьстта тIеххьарча хана, Китая гIоазараша провокацеши зуламаши денгара денга совдоаххашехьа. Вьетнама халкъ а паччахьалкхе а машари доттагIали бахьан ма-могга са детташ хиннад. цар лийхай шин мехка юкъерча гIулакхех дола дешаш переговорий наькъаца къестадара способ».

ХIана, Китая гуччара агресси йолаьча хана, вьестпамцаша цIаьхха а кхайкаду шоай эггара хьалхарча президента Хо Ши Минн дешаш: «Цхьаьнкха хIама а дац мукъаленали паргIатоли дезагIа», Уж зьартIа ба агрессор юхатоха, шоай лаьттара мохк дIалаца гIертараш арахтовса. Вьетнама халкъ чIоагIа лоархIаш да шийн Китая халкъацара доттагIаа, хIаьта деррига къовсаме дешаш машаре къоастаде кийча а да. Амма из юха ца доалаш лорагIйолаш да шийн мукъале, суверенитет, територе бIарчал, шийн машаре къахьегамо хьа мел дагр.

А. ЗЮЗИН, АПН соб. корр.

Кампучи: селханара трагеди, кхоанен дегаондло

7 январе Кампуче Халкъа-революционни эскара бIухоша шоай дахкен столица город Пномпеш мехка ерригa територийн Пол Пота — Иенг Сари клика Iаьдалах мукъалаккхай. Зуламий режим дIаьлар. Цун эскар дезар.

8 январе хьайир мехка керда правительство — Халкъа-революционни совет. 10 январе ю дIахайкадир Кампуче Халкъа Республика хьаьв лар.

25 январе кампучийски халкъо торжественно белгалдаьккхар революци котъалар. Цхьей дездеча Халкъа-революционни совето хьийхар нтт социалистически мехкара журналисташ. Царца Пномпене хилар АПН специальни корреспондент Игорь Саввичев. Тахан оаха арайоаних цун репортажех хьалхаръяр.

«БИЙХКАЧА МЕХКА КХАЧАР»

Кхо шу соагIача хана Пол Пота — Иенг Сари Кампучи бийхка мохк бар кхыча мехкашкарча журналисташта а, иштта дукхача кхьбараштa а. Цига хила бокъо яраш кIезига бар. Шийн Iаьржа гIулайхаш тешаш боацаш леладеш вар диктатор. Хьал иштта оттадаьдале а, Мао Цзэдуна кдеш практически чакхьяхара йолча уназрча экспериментa врена хиннача мехка нйрча трагеди дунен халкъашта юкъерча общественни мненена гучадаьнна дукха ха яр. Пол Пота — Иенг Сара клико массанена а хила езаш йола сага бокъонаш йоавь хиларах йолча факташа, цIий Iоухийта террор, миллионаш болча кампучийцашта тIалаьтта доал, тIеххьарв а, экономически хаос, мехка культурни вахар хIалакьхулаш латташ хилар гучадувлар Кампучера бийдда дIауххаш хиннача наха даьча тешалах. Цу дерригне а хIаьта иштта хIанз дIабаьнача цу хана мехка доалдеш хиннарий агрессивни арахьарча политико а кхоачамболлаш материалаш лора вывод яра. Цхьабакъда, хано хьахьеяккхача тайпара, даьча зуламий масштабаш мел йоккхий я бокъонца кхетадулаш бола нах кIезига бар.

...Кампуче трагически гIулакхаш дIадолалу Пномпена фегара йоалаIараш йолча Почентонг яхача аэродромера. Эггара хьалха хеталурера еррига гонахье льсса хилар. Иштта хеталора городе хьачубодача новкъа долхаш а. Из ткъаь километрага кхоач. Уйла ел, шерра автомобилий киикъ ба бодеш, хIаьта цу тIа гуш йола транспорт — тха автобуси юкъ-юкъе гучалехха тIема патрулаш тIабагIа дехнаши. Ивьхьа йистонна латт нах тIера дIабаха автомашинаш, мопедаш, чемоданаш — сихха бaйддача паьха лераш. Цига латташ я хоалуш дань хIама а доацаш йола тIема техника — танкаш, йоккхий топаш.

— Китайски. — доацца йоах Кампуче информаце министерстверча новкъоста.

Аьрдехьа а аьттехьа а дадаш да сага доал а ца деш дола дуга кхаш. ДIаежа гамаж а йоаллаш дола цхьаккха а яух дац цар тIа гуш, цудухьа хет пайдаш льсса, хьалхагIа Кампуче волаш кхы сурт дайначa сона. Нийла латташ я ахархой цIеной наIараш, царна юкъе лелаш я анханьий хьанхарч, мухо кхухь Iехача дуккхача хана дезз деттанза долча доахана детта махкарч... саг цхьаннахьа а вац хоалуш — дезар деш йоалла кхалсаг, кIагора а хайша вIашн шо-шоай гIулакхаш дувцаш багIа маIа нах, массанахьа а кхоача бераш.

Хетт аз нимероне доттагIашка.

— ТIом боландаь дIабаха хургба баха нах цIенош а дита?

— А, йоах цар, тIемаш укхоза доьдац, Пол Пота салтий духьале йоацаш удаш дIанхар уккхазара, хIаьта нах уккхаза ца баха дукха ха я.

Шеррача проспекто хоадаю Пномпень. Цхьан хана Советски Союза цIерагIа хиннай из, амма 1975 шера Iаьдал Пол Пота — Иенг Сари клинага кхаьчачул тIехьагIа сихха хийцар цIи. Цу хана дезз дийкнадар вай мехках дола къамаьлаш, хIаьта кIезиг-дукха далийта а ше из лоархIаш хилар гучадалийтар соца моттиг набахте йолаш хулар.

КампучийцашачIоагIа доккхал деш йолча Пномпеньски университета юкхе гIолла тIехьдоал тхо. Из хьалхьай 50—60-ча шерашка хIанзарча архитектурни стилах — шерра. паргIата. атта. Шофера тормоз тох машина, гу сона доацаш дола сурт: дохадаь кораш, массанахьа латта нувхий гувнаш — из да деррига болх баьча истолех, дешара пособех юхидисар, — дукха книжкаш тратуара тIа дада.

Еррига кхыйола лакхера дешара заведенеш а санна, университет дIакъ а й л а й 1975 шера. Преподавателаши студенташи хIалаибаьй е городера арабьха дIабахийтаб. Къахетам яхар фуд хоеш хиннаьц культурни револяци...

Кхы сурт да Мао Цзэдуна цIерагIча звено тIа латтар — иштта я дукхагIа йола правительствени учреждении, масала, оборонан чурча гIулакхийн министерсташ тIехниначa улица цIи. Уккхазара эоанеш хоача порядкагIа я — кхагаш бIарча да, ягIаш я наIараш, кхьметтел тахошаш а кхаш хиннац гIулакх цийша.

Город цивилизаци тIазаш хиннаеце а, из наха кхзаш ду штаб-квартира-м дика леаль хиннай. Укказа увтталый тIалоаттадаьча Iазана. халон, мохк хIалахбара гIулакхий планаш.

Къаьнача Пномпена кварталашка улицаш готту, хIаьта города трагеди гаргайоагIаш санна хеталу цига гIолла тIехбувлача наха...

Пномпень.

И. САВВИЧЕВ, АПН спец. корр. (ДIахододар хургда)

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехкетохаьна секретаре — 3-34-36; партийни вахарен культурен отделе — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта бахама отдела — 3-42-26; письмой отдела — 3-74-68; бухгалтере — 2-54-30; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-36; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства 3-42-26; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерии — 2-54-30; корректорской — 2-89-88.

Накъхой цхьан доакъошхочун, водителайн гIалхьой, юкъмоттига укх тIеххьарча хана чIоагIа терно ю. Из бахьан доацаш дац хIана дакъча, накъагIа лелара кхерамсле эгара хьалха сатах, руль бейоаллача санна, иштта руль бе яр йоалийтох а тийша я. Цхьабакъда, водителаш меттех, гIайлой а васт-васта бицлу шоай дехарех — накъагIа лелара IIравалашта хьалхашка шоай бокъонаш цхьатарра хилагах. Царех хIаравар ше-ше бакъе гIерташ хул накъа болхача нана, тIакха, юхера а, дукхача хьале цуних катар а хул накъа тIа.

Город Грозне яхаш йолча Гадаева Хьаьас лаьрхIад гаргга кхаьча йоагIаш автомобиль йолаешехьа а Гудермесски улицах дехьаяла, цхьабакъда, оалаш ма-дарра. дехьашка аьттуя бахьнабац цуп. Цистача легковой автомашин йи а хийтта лезаьрах ялар хилар цуя.

Тхоай репортажашка оаха цкъа санна дукхаза а дийцад кхерамазен тIеххараш тохавза транспорта лелар кхерамс дола. Дукхача водителашен пассажира шеа хIанэ а термалдац из гIулакх, шоашта хIама хургдац аьлна а хетаж, цхьабакъда, кхы иштта мара шеи боацаш хиларах дукхаза а зуламаш дийна моттигаш я.

Овторой-Юрта вахача Габаев Салимбека, Овторера Курчалое водаш, шийн машин сов сиха а лаьяла хьалхавалара правилаш толхаярах хьалха йодача ПАЗ-672 яхача автобуса тIатехар машин. Хала човнаш яьй легковой автомобиль дехкаш ааьтIача меттел, цуица хиннача шин пассажира а. Кхерамален тIеххараш доацаш хиннаб уж.

Машинанькъа переездах дехьаялара правилаш толхаьй «ГАЗ-52» яха автомашина водителa Умаров Iийсас. ТIахкачча йоалйоа йоагIаш поезд йолашехьа а машинанькъах дIехьаэкха лаьрхIад цо, цхьабакъда, вIаштIехьдвьинадаш. ЧуваьгIа пассажир вийнав, автомашин лехкаш хиннача чIоагIа човнаш яьй.

20 февралера дена 20 мартага кхачаца «Трактор» яхаш Еррига-союзни операция чакхйоаккх. Тракторaш лехкачар 1978 шера 12 саг да а леф, 30 сага човнаш а хулаш 34 аваре яьй накъашка. Технически вIаштIехьа йоаца тракторaш накъашка аравийта езац предприятей кулгалхоша.

Горисполкомо лача решенегIа городе гIолла лелара никъ бийхкаб тракторашта.

ДIадахача кIирагIа республика накъашка 47 авари яьй 5 саг ве а хуйн, 17 сага хала човнаш а еш.

НГIАССР МВД ГАИ.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

Арахьара бувзамаш

СССР — МАЛХБУЗЕ: КОМПЕНСАЦИОННИ ГIУЛАКХАШ

Карарча питилетке кхыча мехкий фирмаша дакъа а лоацаш хьалхе лаьрхIад 60 соагIа йоккха компенсационни объект: химически, кIора, мехкдаьтта, дахчах хIамашъеча промышленноста, Iаьржачен сийрда бесаш долчен металлурге предприятеш. Миштай из экономически бувзамий керда форма, фуд цо партнерашта лур?

Специалисташа лерхIачох, компенсационни кIийлен тIа цхьана гIулакхаш леладаро чулоац лаьрхIача хIамашта финансови, материальни, къахьегама ресурсаш лоаттаяр, керда производствени низалаш е производствени йоаца объекташ хьаьяр, юхалург тийина хIамаш кердача низалашца хьаь цу тайпара продукцеи лоаттаярца дIатахкар. Производствени йоаца объекташ кхалтеш хьаьрчар дIатоих гIулакхаш дарца.

Цу еррига белгалонех латт цхьана гIулакхаш леладара компенсационни форма торговле кхыча формех из хьакъоастеш йола специфика.

Компенсационни кIийлен тIарча эггара хьалхарчарех яр 1968 шера кулгаш яздаь Гаьнарча Малхбоалене хьу кийчъяра эша оборудовани, машинаш материалаш, кхыдола товараш Японе СССР-а а хьун материалаш СССР-о Японена а лоаттаярах йола генеральни соглашени, хIаьта иштта СССР-ера дукхача малхбузеневропейски мехкаша цар вайна телача газ йоалла моттигаш караерзаярах СССР территоре тIа газопроводаш яхараи эшача болата турбашта, оборудовани, материалашта метта лаьрхIа царна Iалама газ лоаттаярах йола соглашенеш.

Компенсационни кIийлен тIа СССР-ца цхьана гIулакхаш леладу ФРГ, Франце, Итале, США, Канада, Японе, кхыча мехкий фирмаш. Практикo тешал ду иштта цхьана леладеча гIулакхашта юкъе дакъа лоацаш тайп-тайпара йола фирмаши кампанеши хилара. Масала, Швецен Финлянден фирмаша лоаттаю СССР территоре тIарча эггара йоккхагIча компенсационни объектех цаI, Усть-Илимски целлюлозни завод хьаьяра эша шоай продукци. Финляндена ловлахарча Карельски АССР-е Костомукшски горно-обогатительни комбинат хьаьеча дакъа лоац 13 фирмах латтача «Финнстрой» яхача акционерни обществa. Сахалин яхача гIайрен тIа советски организацешца геологически разведка еш я итташ йола японски фирмаш чуйоагIа кампани. ТIеххьарчар иштта дакъа лоац Нерюнгрински кIорбоалла моттиг (Къулбехьен Якути) караерзаярах йолча генеральни соглашене на юкъе а.

Арахьарча экономически бувзамий моллагIа кхы формa а санна, компенсационни кIийлен тIа цхьана гIулакхаш леладелта толамца дегIауххаргда духхьал из цу юкъе дакъа лоацача еррига оагIошта пайдана дале. ХIаьта а Малхбузехьа дувцаш да компенсационни гIулакхаш алхха Советски Союза мара пайдана дац яхаш. Хоьш ма дий, долчча бесса аьлча, цхьана гIулакхаш леладара компенсационни форма малхбузен фирмашта машинаш, оборудовани, материалаш а юкъе йолаш шоай продукци йоккхара керда торонаш кхоачаш хилар. Цу тIа а уж товараш цхьадолча дакъе лургах а ца доххаш царех доагIар харра хIа а нийдеш дохк.

Цул соагIа, Малхбузен фирмашка рынок тешаме йоацача хьалашка шоашта эшача товарий гарантировапния хьостаи кхоач. Къаьстта белгалдаккха деза компенсаце хьисане СССР-ера еча химически товарий импорта лоархIам боккха хилар. Цун дукха тайпаш хилана яргйоацаш я дукхагIа долча Малхбузен мехкашка йоацаш йола е геттара кIезига йола углеводородни бийдал (мехкдаьттагаз). Цул соагIа, дицдалийта йиш яц дукхха химически товараш, къаьстта а полимераш, кийчдар эггара дукхагIа энерги чулоацача производстваех цаI хилар. Иштта, цу оагIорахьара лаьрхIача а кхоачамболлаш шоай энергоресурсаш йоацаш дола малхбузен мехкаш объективно гIерта дезаш да СССР-ера химически продукташта импорт е.

Массехк малхбузен фирме дакъа а лоацаш хьалхеш латт вай мехка алюмине производства Саянски завод. Из металл арахецилга, хоаш долча тайпара, IалашдIате дукха энерги дIаяхийтарца дувзадеина да. ДарегIча электроэнерге низ бола ресурсаш шийн доалахьа йолча Советски Союза торо я шийцига йоккха алюминиеви производство вIаштIехьаккха а из металл малхбузен мехкашта лоаттаде а. Из тайпа импорт пайдане хилар дика кхетаду специалисташа. Иштта, «Сева дэнко» яхача Японерча эггара йоккхагIча а къахьегIарча а металлургически кампанеех цхьане президент волча Харуо Судзуке хаявлени йир: «Мехкдаьтта маьхаш чIоагIа лакхденнача хIанзарча хьалашка Японе алюмини доаккхилга дIахо дахьа гIертар шийла илимат йолча моттиге шекара тростник кхее гIертар санна хIама да».

Шийна денача кредиташта тIера процент телга кредитни рынка конъюнктурага хьежже леладу СССР-о. Нагахьа санна финансирование елга тешаме гIулакх лархIа йиш йолаш деце, масала, геологоразведка яр, оагIонаша дилла уьттаю цига хиина зе меттаоттадара порядок, масала компенсацена хьухийтача товарий мах лоттбара форме.

Компенсационни цхьана гIулакхаш даладаро гIо ду кредит хьяхецаш долча мехкашна болх беш бола нах дукхагIа хилийта, хIаьта из чIоагIа лоархIаме да дунен тIа бе боля. боацаш бола нах совбаларга хьажача. Финляндe экономикана мел лоархIаме да СССР-ца цхьана проекташ кхоачашъеча дакъа лацар яхача хаттара жоп луш, президента Урхо Кекконена аьнадар: «ХIана вай 170 эзар гаргга саг бе болх боацаш ва, хIаьта Костомукшски горно-обогатительни комбинат санна йола объекташ ецаре уж дукхагIа хургбар».

Советски Союза а хьашт долаш хIама да компенсационни кIийлен тIа шиина а оагIонна пайдапа дола бувзамаш дегIадоаладелга, шийчура дехараш Малхбузенца цхьана гIулакхаш а ца леладеш къестаде шийн торо йоллашехьа а. Цхьаза Малхбузехьа сов дохкха хIама лерхI Советски Союза керда технологи луш хилча, ниэ бола экономика а Iилма а долаш болча вай мехка эшаш моттиг иийсьелча шийн низаца моллагIа керда технологи кийчъе могаргдолаш а хIаьта тахан арахьарча рынкана лицензеш, «ноу-хау», кхыдараш лоттаде торо йолаш а хилар диц а лун.

Советски Союз тIехьа я дунен халкъашта юкъерча экономически бувзамий еррига формаш дIахо паргIатта дегIаяхара, хIаьта ше диллаа тешаме партнер а я.

Владимир САВИН, экономически Iилмай кандидат.

(АПН).

ТЕЛЕВИДЕНИ

27 февраль

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.55 — Iуйренара гимнастика.
9.00 — М. Горький. «Мещанин». М. Горьке цIерагIча Московски художественни академически театра фильм-спектакль.
14.30 — Кердадараш.
14.50 — «СибаргIи Гаьнарча Малхбоалеси гIолла». Кинопрограмма.
15.30 — Ю. Олеша кхоллам.
16.15 — Музейни выставочни залашкех гIолла. Пачхьалкхен арсий музей. 1917—1978 шерий историе оагIонаш.
16.45 — СССР Лаккхехьарча Совета хоржаманта накъадаьхам. «Къонача харжархой клуб».
17.15 — Фехтовани йола дунен халкъашта юкъера кхьам. Тахане передача.
17.45 — «Стихаш — бераштa».
18.15 — Iилман вахар.
18.45 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — Илли ова СССР артистка О. Бардинис.
19.15 — «Саги законе».
19.45 — Шун кагьитех. Концертни программа.
20.30 — «Кхайбэнха кораш йоаллаж дагIа иза» яхача телеспектакля премьера. Автор из А. Вампилов.
21.00 — «Ха».
21.45 — «Музыкальни вахар». Передача чаккхьальча — «Тахан дунен тIа».

II ПРОГРАММА

8.00 — Передачай программа.
8.10 — «Шахматни школа».
8.40, 9.40 — Советски паччахьалкхени бокъони ларди. 8-гIа класс. Кодекси бокъо.
9.10 — Учительски урокаш. 1 передача.
10.10 — Французий мотт. 10-гIа передача.
10.40, 11.40 — Обществоведени. 10-гIа класс. Социалистически хьасапера вахар.
11.10, 15.10 — Возрождени заман искусство. 11-гIа передача. «Студенташта-заочникашта.
12.10 — Лаккхера математика. 3-гIа курс. Бернулле схема.
13.35 — Философи. Iилман обществе.
14.15 — Фузашка деша бола кийчлучарна. Математика. Тригонометрически функцеши цар графикаш.
14.45 — Алкоголизмах йола лора беседаш.
16.15 — Передачай программа.
16.30 — «Сийлахь-доккхача доттагIаш оагIонаш». Iилма-популярни фильм.
16.45 — КПСС ЦК ноябрьски (1978 шера) Пленума решенеш — вахаре! «Чуоттадаь хьайбаш кхобачи дикка мишта тIакхет».
17.00 — «Нохч-ГIалгIайче гIолла». Информационни программа (эрсий, гIалгIай меттала).
17.40 — Автор — А. Хамидов. «Совдати Дауд» оаь Х. Нурадилова цIерагIча Нохч-ГIалгIай драматически театра спектакль (нохчий меттала).
19.30 — «Кинозрителя спутник».
20.00 — «Бийса дакъьаьа хийла шун, бераш!»
20.15 — «Лаьттан тIера лер» яха художествени фильм.
20.45 — Дунен халкъашта юкъера обозрени (гIалгIай меттала).
21.00 — Музыкальни киоск.

21.40 — Художественни фильм.

28 февраль

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.50 — Iуйренара гимнастика.
9.15 — Телевизионни спектакль.
9.45 — «Хьайбай дунен чу».
14.30 — Кердадараш.
14.50 — «Хьа кхаьхьегама, хьа ликкане». Кинопрограмма.
15.50 — «Эрсий мотт».
16.20 — «Объектив».
16.50 — Татарски паччахьалкхени филармоне паччахьалкхени симфонически оркестра концерт. Кхалхара передача.
17.15 — Шоаш дола моттиг йийбоввийта, зурманашI»
17.45 — «Саг. Лаьтта. Дуне».
18.30 — «ХIара сурта тIа — малх».
18.45 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — «Борис Мокроусов». Фильм-концерт.
19.20 — «СССР Лаккхехьарча Совета хоржамашта накъадаьхам».
19.55 — «Антиподе зона» яхача телевизионни художественни фильма премьера. Хьалхара серия.
21.00 — «Ха».
21.45 — «Антиподе зона» яхача телевизионни художественни фильма премьера. 2-гIа серия.
Чакхдаьлча — «Тахан дунен тIа» яха информационни выпуск.

II ПРОГРАММА

8.00 — Передачай программа.
8.10; 18.45 — Советски хоржамий система.
8.40; 9.40 — Литература. 5-гIа класс. М. Пришвин. «Мьяьла таьп».
9.10 — Учительски урокаш. 2-гIа передача.
10.10 — Немецкий мотт. 21-гIа передача.
10.40; 11.40 — Литература. 7-гIа класс. В. Маяковске цхьайнача произведенеш.
11.10 — ПТУ дешархошта. Эрсий мотт.
Студенташта-заочникашта.
12.10 — Инженерни графика. 1-гIа курс.
12.35 — Политически экономи. Социалистически экономика цхьон бойоанагIа дегIаер.
13.15 — Вузашка деша бала кийчлучарна. Эрсий мотт.
14.45 — Вай биограф. 1961-гIа шу.
16.15 — Передачай программа.
16.30 — Вай кандидаташ. М. Эсамбаев.
17.10 — «Юртара вахар» (гIалгIай меттала).
17.40 — Берашта лаьрхIа мультфильм.
17.30 — «Телезрителя хеттараш ду, критика ю, хьехамаш ду...»
18.30 — «Нохч-ГIалгIайче гIолла». Информационни программа (эрсий, нохчий меттала).
18.40 — Телевизионни хьоашалгIа.
19.25 — «Социалистически отечество дозанаш».
20.00 — «Бийса дакъьаьа хийла шун, бераш!»
20.15 — «Правда» газета политически обозревателa Ю. А. Жукова дунен халкъашта юкъерча темашт йола беседа.
21.00 — Телевизионни документални фильм.
21.40 — Дж. Россини. «Севильский цирюльник» фильм-опера (Итали).

РАДИО

27 февраль

6.40 — «Юртара вахар».
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» яхача газетий обзор.
7.25 — «Сердало» газета обзор.
7.30 — Ашараш (нохчий меттала).
8.25 — Хоамаш.
8.35 — «Электроинструмент» яхача завода товара Дзармотов Мусайна хетадаь музыкальни открытка (гIалгIай меттала).
8.45 — ХIара хаьржачунга дIакхочаргдолаш (эрсий меттала).
9.15 — «Тхога язду» яха передача (гIалгIай меттала).
9.30 — «Къона замана» (гIалгIай меттала).
16.00 — «Халкъа кандидат». СССР Лаккхехьарча Совета депутаташ кандидатах А. Арсамаковх йола зарисовка (гIалгIай меттала).
16.15 — «Боли дика дIабахара тIехьа». Нохч-ГIалгIай цементни заводера передача (нохчий меттала).
16.30 — Социалистически тхое хьалхалаттачарна лаьрхIа концерт (гIалгIай меттала).
19.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).

28 февраль

7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
7.25 — «Ленинан некъ» газета обзор.
7.30 — Ашараш (нохчий меттала).
8.25 — Хоамаш.
8.35 — «Къахьегамо чIагIду доттагIал» яха передача (гIалгIай меттала).
8.50 — Концерт (нохчий меттала).
9.15 — «Социалистически шин производства торонаши» яха беседа (эрсий меттала).
9.30 — «Цхьан дешас» яха радиоминутск (гIалгIай меттала).
9.50 — Ашараш (эрсий меттала).
16.00 — СССР Лаккхехьарча Совета депутаташ кандидатах М. И. Бойсеевайх йола очерк (нохчий меттала).
16.15 — «Керда саг хьалкхоевара тIехьа» яха беседа (гIалгIай меттала).
16.30 — Хоржамашта хьалхара кхаьхьегама вахте. НГДУ «Октябрьнефтера» передача (гIалгIай меттала).
16.45 — «Хьайбаш лелададаннах лелаш». Гудермесски районера передача (нохчий меттала).
19.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).

Хоттам

Тахан республике гIоллеи Грознеи кувцалуш моркхаш а йолаш, йоачал а йоацаш, республике гIолла 5 градусага кхоачаш, Грозне — 2—4 градус шийла а йолаш ди хургда. Кхоанен ломмен юкъ-юкъе екха а сихаш, кхаьла хургья, цхьаццайолча моттигашка кIезиг-дукха лоа деххаргда, бе-беча оагIорахьара секунде 3—7 метр сиха мух хьекхаргба. Фегара температура бийсашка 9—14, деношка 1—6 градус шийла хила мегаш я.

Газет арадувла шинарен, ерен, шоаттен деношка

СФ00068. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 1293.